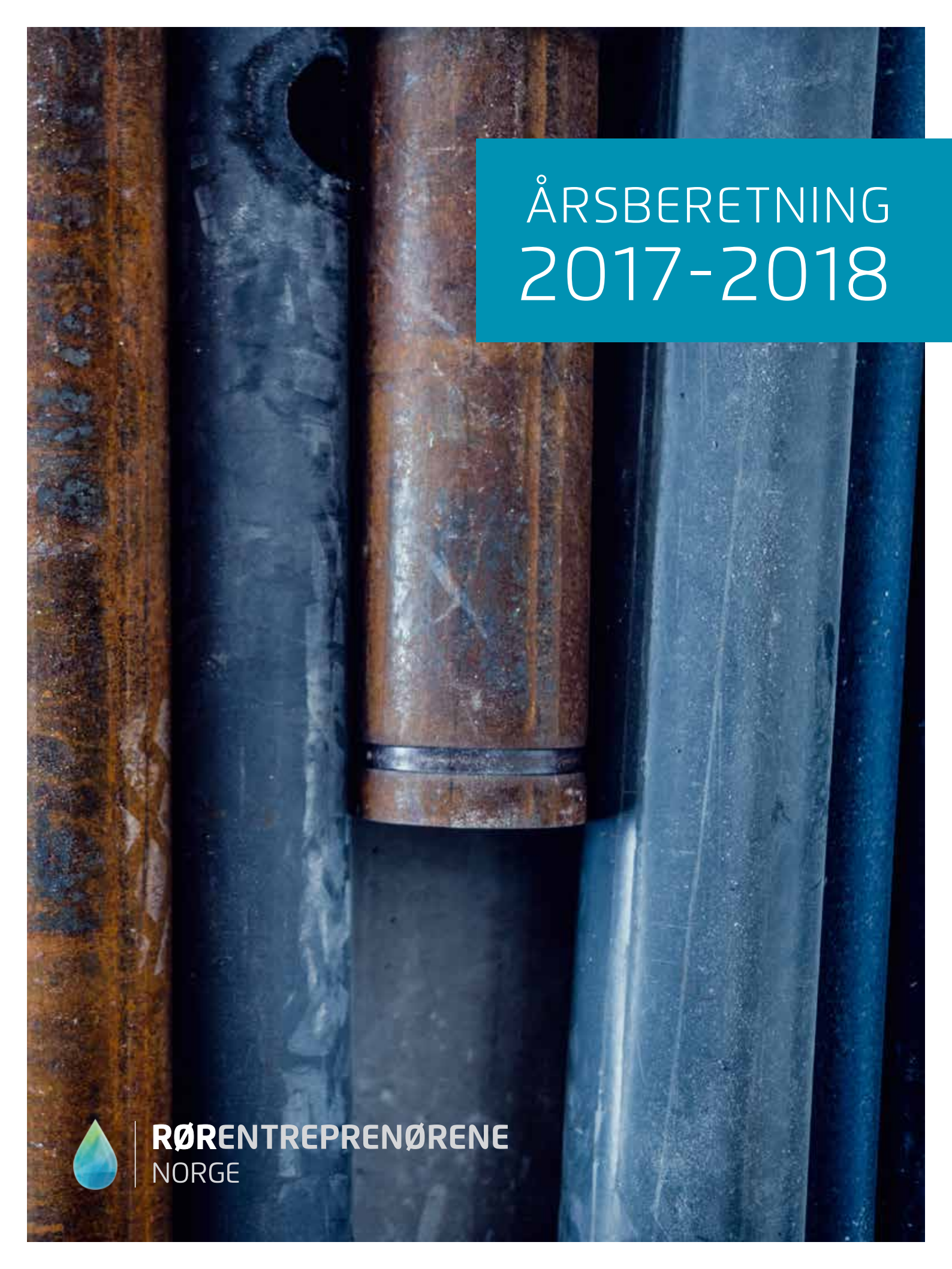

A close-up photograph of several industrial pipes. The pipes are heavily corroded, with significant rust and scale buildup. The colors range from dark blue/black to brown and orange. The texture is rough and uneven.

ÅRSBERETNING 2017-2018

RØRENTREPRENØRENE
NORGE

ent

FORORD

2017 ble et bedre år for norsk økonomi enn mange fryktet. Det har naturlig sammenheng med at aktiviteten i verdensøkonomien økte langt mer enn antatt i 2017. I Eurosonen, der mange av Norges viktigste handelspartnere er, ble veksten overraskende sterk. For Norges del fikk vi den forventede oppgangen etter finanskrisen. Kronefall, rentekutt og massiv øking i oljepengebruken holdt Norge flytende i en tøff periode. Så doblet heldigvis oljeprisen seg, investeringsterskelen for oljeselskapene ble senket og arbeidsledigheten falt – også i de hardest rammede regionene på Vestlandet. Med høyere oljepris ligger kronesvekkelsen trolig bak oss.

Det hefter imidlertid betydelig usikkerhet rundt utviklingen i boligprisene. Disse har jo lenge steget til himmels – godt hjulpet av investorer/boligspekulanter som ser fast eiendom som en langt bedre investering enn å ha pengene i banken. Dette gir i et oppadgående marked en god avkastning på kapitalinnskuddet. I et fallende marked vil denne spekulasjonen forsterke prisfallet, siden kravet til egenkapital er skjerpet og mange potensielle boligkjøpere ikke lenger har kjøpekraft.

Det som er kjedelig ved denne utviklingen, er at sterk prisstigning på leiligheter/boliger ofte oppfattes som et symptom på sterk økning i byggekostnadene – noe det selvsagt ikke er. Dette må politikerne snart forstå slik at vi ikke opplever at tekniske krav til boligen igjen svekkes av myndighetene i håp om dermed å "spare" huskjøper for ekstrakostnader. Og utbyggere må på sin side kjenne sin besøkelsestid og dempe profittjaget slik at byggebransjens troverdighet overfor politikerne ikke svekkes.

2017 var for øvrig det året da FM-båndet ble stengt og DAB-radioen inntok eteren. Det var også det året da [Det digitale veikartet for byggenæringen](#) ble presentert. Man ser nå for seg en omfattende digitalisering av byggenæringen frem til år 2025 med betydelige rasjonaliseringsgevinster for næringen – noe som betyr voldsomme kostnadsinnsparinger dersom spådommene slår til. Bedriftene våre opplever nå utstrakt bruk av BIM-tegninger i byggeprosjekter. Tilbakemeldingene er positive. Vi opplever også krevende byggherrer som forventer en detaljert og omfattende produktdokumentasjon fra rørleggerbedriftene – noe som igjen stiller krav til våre

leverandører og grossister når det gjelder informasjonsflyt og dataleveranse. Rørentreprenørene Norge har i den forbindelse bidratt til frikjøp av Building Smart Data Dictionary. For leverandørene er det svært viktig å være på offensiven. På fjorårets VA- og VVS møteplass var hovedtemaet digitalisering i VVS-bransjen. En av foredragsholderne uttalte i den forbindelse at bransjen vil oppleve en digital transformasjon hvor "leverandørene i dag finner kundene – mens man i morgen blir funnet." Skal produsentene kunne eksponere seg i markedet og gjøre seg attraktive for kunden, må de basere seg på åpne dataløsninger hvor kundene kan filtrere og søke seg frem til produkter og utstyr som oppfyller de aller strengeste krav til kvalitet, ytelse og miljøpåvirkning. Produsentene må dessuten kunne påvirke hvilke produkt-egenskaper som skal beskrives for å gjøre seg "lekker" i markedet. I 2017 hadde vi store diskusjoner rundt bruken av ProductXchange, GoBim og NRFs database – forhåpentligvis stilner denne debatten av når vi i år kommer i gang med den store dugnadsinnsatsen rundt etablering av et databibliotek som hele næringen kan samle seg rundt og videreutvikle i fellesskap til allmenn nytte.

For løpende oppdatering om foreningens arbeid anbefaler vi våre medlemmer å besøke Rornorge.no jevnlig, følge oss på [Facebook](#) og lese tilsendte nyhetsbrev.

Tor Backe

Adm.dir Rørentreprenørene Norge

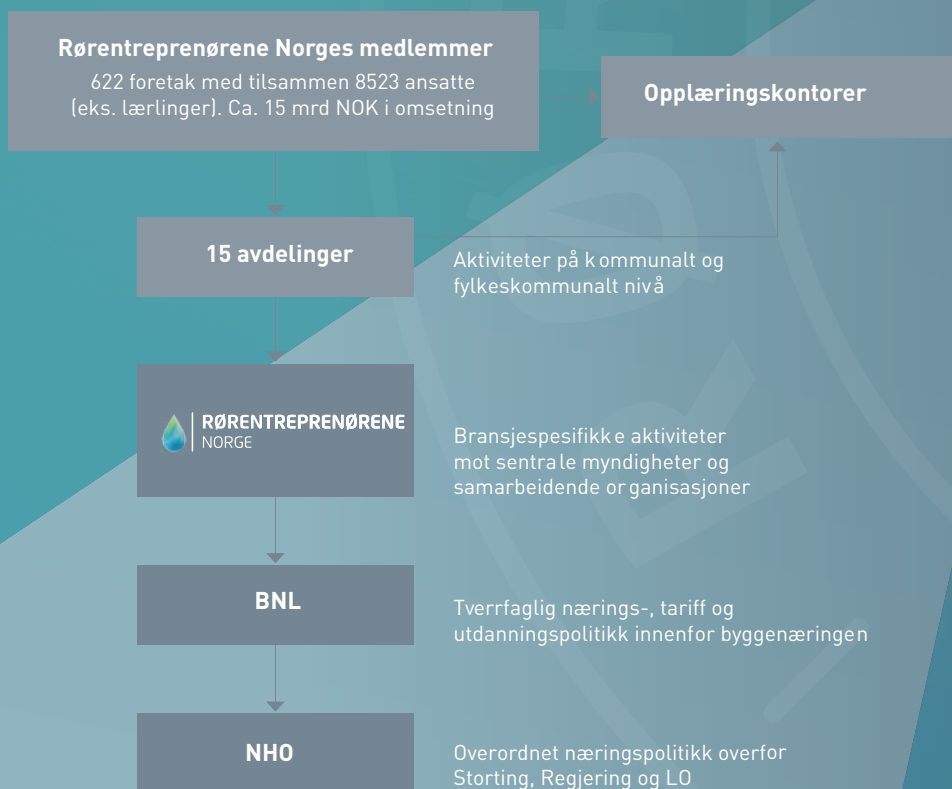

**Se video – Høydepunkter
fra året som har gått.**

RØRENTREPRENØRENE NORGES FORMÅL

Rørentreprenørene Norge er en landsdekkende bransjeorganisasjon for rørleggerbedrifter. Organisasjonen ble etablert i 1913 og er tilsluttet Byggenæringens Landsforening (BNL) og Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). Foreningens mål er å stimulere til, og skape forutsetninger for lønnsom og samfunnsnyttig næringsvirksomhet, forankret i høy etisk standard og god faglig kompetanse.

Rørentreprenørene Norges organisasjon

STYREINFORMASJON

TORKILD KORSNES STYRELEDER

Valgdistrikt 2 Trøndelag

Styreleder fra 2017

Daglig leder i K. Lund AS, Trondheim

CARSTEN SKOTTNER ENGH NESTLEDER

Styremedlem fra 2015, nestleder fra 2017

Valgdistrikt 6 Telemark, Vestfold og Buskerud

Daglig leder i Porsgrunn Rørleggerforretning AS, Porsgrunn

KJELL ALEXANDERSEN STYREMEDLEM

Styremedlem fra 2017

Valgdistrikt 1 Finnmark, Troms og Nordland

Faglig leder i T. Seyffarth Eftf. AS, Kirkenes

PÅAL REINHOLDT JØRS STYREMEDLEM

Styremedlem fra 2015

Valgdistrikt 3 Hordaland, Sogn og Fjordane

Daglig leder i Oswald Jørs AS, Laksevåg

BJARTE BJELKARØY STYREMEDLEM

Styremedlem fra 2017

Valgdistrikt 4 Rogaland

Daglig leder i Voldentollefsen AS, Egersund

BREDE PEDERSEN STYREMEDLEM

Styremedlem fra 2013

Valgdistrikt 5 Aust- og Vest-Agder

Prosjektansvarlig i Finn og Albert Egeland AS, Mandal

LARS ERIK MYRVANG STYREMEDLEM

Styremedlem fra 2015

Valgdistrikt 7 Hedmark og Oppland

Daglig leder i GK Rør AS, Hamar

MARTIN RYNNING STYREMEDLEM

Styremedlem fra 2013

Valgdistrikt 8 I Oslo og kommunene Asker, Bærum,

Nesodden og Oppegård

Daglig leder i Harry Martinsen AS, Oslo

GEIR FLAN THOLLEFSEN STYREMEDLEM

Styremedlem fra 2005

Valgdistrikt 8 II Oslo

Daglig leder i C.M. Mathiesen & Co. AS, Oslo

FRODE ØYSTEIN HARALDSEN STYREMEDLEM

Styremedlem fra 2017

Nestformann fra 2015

Styremedlem fra 2013

Valgdistrikt 9 Akershus og Østfold med unntak av kommunene Asker, Bærum, Nesodden og Oppegård

Daglig leder i Lørenskog Rørleggerbedrift AS, Lørenskog

JOHAN DOLMEN STYREMEDLEM

Styremedlem fra 2015

Valgdistrikt 10 Møre og Romsdal

Daglig leder i Dolmen & Sønner AS, Ålesund

PERSONLIGE VARAMENN

Distrikt 1: Per Harald Olsen

Distrikt 2: Jonny Bech

Distrikt 3: Henning Vatle

Distrikt 4: Helge Stenseth

Distrikt 5: Tor Inge Larsen

Distrikt 6: Marius Sanner

Distrikt 7: Roar Lillehovde

Distrikt 8 I: Knut Jensen

Distrikt 8 II: Odd Pedersen

Distrikt 9: Rune Svendsgård

Distrikt 10: Ole Harald Vadseth

➔ ADMINISTRASJONEN

TOR BACKE
ADMINISTRERENDE DIREKTØR
Ansatt 1.1.1978

ANNE LISE IHLE
ADMINISTRASJONSSEKRETÆR
Ansatt 1.4.2002

ODDGEIR TOBIASSEN
DIREKTØR KOMPETANSE OG UTVIKLING
Ansatt 1.4.1997

RANDI HELEN NODELAND
KOMMUNIKASJONSRAÐGIVER
Ansatt 3.2.2014

TIRILL ILEBEKK HANSEN
KOMMUNIKASJONSSJEF
Ansatt 6.9.2007

ANNIE IRENE TUKUN HOUMØLLER
ORGANISASJONSKONSULENT
Ansatt 1.4.1999

MARTIN ANDERSEN
FAGSJEF KVALITETSSIKRING
Ansatt 1.1.2017

INGEBJØRG MARTINSEN
KURS- OG KOMPETANSE KONSULENT
Ansatt 1.4.2002

ELI HERMINE HEYERDAHL EIDE
FAGSJEF ENERGI OG MILJØ
Ansatt 1.4.2015

ANETTE RAMSTAD
VIKAR KOMMUNIKASJONS-AVDELINGEN fra
2016 til 24.8.2017

ARE SKAAR NIELSEN
FAGSJEF SANITÆRTEKNIKK
Ansatt 1.5.2010

AVDELINGER

FINNMARK

Daglig leder: Ruben Åsheim

ROGALAND

Daglig leder: Kjell Sivertsen

ØSTFOLD

Daglig leder: Sverre Sandbraaten

TROMS OG NORDLAND

Daglig leder: Per Kristian Hansen

AGDER

Daglig leder: Rune Hanssen

BUSKERUD

Daglig leder: Marit Tøn

TRØNDELAG

Daglig leder: Ove Hanstad

HEDMARK OG OPPLAND

Daglig leder: Åge Bjørnbakken

OSLO OG OMEGN

Daglig leder: Jens Løvås

MØRE OG ROMSDAL

Daglig leder: Lars R. Tomren

TELEMARK

Daglig leder: Roar Aasen

ROMERIKE

Daglig leder: Einar Mehus

VEST

Daglig leder: Morten Husa

VESTFOLD

Daglig leder: Elin Moer Brønne

➔ RØRENTREPRENØRENE'S OPPLÆRINGSKONTORER

De 13 opplæringskontorene er etablert i regi av Rørentreprenørenes Norges avdelinger, og disse samarbeider tett rundt rekruttering og utdanning. Avdelinger og opplæringskontor er ofte samlokalisert, og noen av dem har også felles styrer og daglig leder.

Styre, utvalg og representanter

VALGKOMITÉEN

Per Erik Enersen, Lørenskog (leder)
Stein Ove Bjelland, Haugesund
Jonny Bech, Trondheim

ARBEIDSGRUPPA FOR RØRWEB

Øystein Bjelland, Bjelland VVS AS, Haugesund
Thor Johnsen, Åge Nilsen AS, Tromsø
Stefan Granum, Hurum Rør AS, Sætre
Håvard Tjessem, Sig. Halvorsen AS, Sandnes
Espen Kvarud, Nore VVS AS, Oslo
Bjørn Yngve Hernæs, Rørfunn AS, Trondheim
Oddgeir Tobiassen, Rørentreprenørene Norge
Martin Andersen, Rørentreprenørene Norge

SMB-UTVALG

Jan Terje Kristiansen, Drammen Rørservice AS, Solbergelva
Espen Welde Stene, Romerike Bad AS, Jessheim
Arild Brekke, Brekke Sanitær AS, Holmestrand
Andreas Bergersen, Bergersen VVS AS, Oslo
Øyvind Syversen, Holtefjell VVS AS, Drammen
Christopher Messiah Skogstad, Sandvika
Rørleggerbedrift AS, Sandvika
Jens Løvås, Rørentreprenørene Norge - avdeling Oslo & Omegn, Oslo
Eli H. Heyerdahl Eide, Rørentreprenørene Norge
Tor Backe, Rørentreprenørene Norge

ENTREPRENØRUTVALG

Torkild Korsnes, K. Lund AS, Trondheim (leder)
Dag Halvorsen, Sig. Halvorsen Holding AS, Sandnes
Robert W. Skjervstad, Oras AS, Trondheim
Paul Arne Skjold, Anders O. Grevstad AS, Bergen
Geir Bjørke, GK Rør AS, Lillehammer
Odd Pedersen, Assemblin AS, Oslo
Gunnar Harald Qvam, Caverion Norge AS, Oslo

REPRESENTANTER I NORDISK STYRINGSGRUPPE

Tor Backe, Rørentreprenørene Norge
Torkild Korsnes, K. Lund AS, Trondheim

STYRINGSGRUPPE FOR IFAG

Carsten Skottner Engh, Porsgrunn Rørleggerforretning AS, Porsgrunn (leder)
Kjell Sivertsen, Rørentreprenørenes Oppl.kontor – Rogaland
Jens Løvås, Rørentreprenørenes Oppl.kontor – Oslo & omegn
Morten Husa, Rørentreprenørenes Oppl.kontor – Hordaland
Ove Hanstad, Rørentreprenørenes Oppl.kontor – Trøndelag
Tor Backe, Rørentreprenørene Norge

ARBEIDSGIVERUTVALG

Geir Thollesen, C.M. Mathiesen & Co AS, Oslo (leder)
Odd Pedersen, Assemblin AS, Oslo
Thor Idar Nilssen, Nilsson AS, Bodø
Thomas Jørs, Chr. M. Vestrheim AS, Kokstad
Gunnar Harald Qvam, Caverion Norge AS, Oslo
Jens Haseth, Ole Sivertsen AS, Trondheim

ENERGI- OG MILJØUTVALG

Eli H. Heyerdahl Eide, Rørentreprenørene Norge, Oslo
Inger Halvorsen, Sig. Halvorsen Holding AS, Sandnes
Bjørn Teksle, Rørlegger Teksle & Strand AS, Nedre Eggedal
Jens Petter Burud, Caverion Norge AS, Trondheim

REPRESENTANT BNLS STYRE

Dag Halvorsen, Sig. Halvorsen Holding AS, Sandnes

REPRESENTANTER I BNLS GENERALFORSAMLING

Dag Halvorsen, Sig. Halvorsen Holding AS, Sandnes
Torkild Korsnes, K. Lund AS, Trondheim
Carsten Skottner Engh, Porsgrunn Rørleggerforretning AS
Martin Rynning, Harry Martinsen AS, Oslo
Brede Pedersen, Finn og Albert Egeland AS, Mandal
Paal R. Jørs, Oswald Jørs AS, Laksevåg
1.varamann Jonny Bech, Flow Trøndelag VVS AS, Trondheim
2.varamann Geir Thollesen, C. M. Mathiesen & Co. AS, Oslo
3.varamann Frode Haraldsen, Lørenskog Rørleggerbedrift AS
4.varamann Lars Erik Myrvang, GK Rør AS, Hamar
5.varamann Johan Dolmen, Dolmen & Sønner AS, Ålesund
6.varamann Kjell Alexandersen, T. Seyffarth Eftf. AS, Kirkenes

REPRESENTANTER I BNLS KOMPETANSEUTVALG

Oddgeir Tobiassen, Rørentreprenørene Norge
Are Skaar Nielsen, Rørentreprenørene Norge

REPRESENTANT I BNLS FORHANDLINGSUTVALG FOR FELLESOVERENSKOMSTEN FOR BYGGFAG

Geir Thollesen, C. M. Mathiesen & Co. AS, Oslo

REPRESENTANTER I GCP EUROPE

Tor Backe, adm.direktør Rørentreprenørene Norge
(sekretærgruppe og generalforsamling)
Torkild Korsnes, styreleder Rørentreprenørene Norge
(presidentskap og generalforsamling)

STYRET I BOLIGMAPPA

Tor Backe, Rørentreprenørene Norge (styremedlem)

BLIMESTER.COM

Tor Backe, Rørentreprenørene Norge (styremedlem)

HÅNDVERKERKLAGENEMNDA

Martin Rynning, Harry Martinsen AS, Oslo
Tor Backe, Rørentreprenørene Norge

HOVEDTARIFFRÅDET

Jens Haseth, Ole Sivertsen AS, Trondheim
Thomas Jørs, Chr. M. Vestrheim AS, Kokstad

BRANSJESAMARBEID

➔ TEKNISK FAGSKOLE

Rørentreprenørene Norge er sterkt engasjert i fagskoleutdanningen, sammen med VKE – Ventilasjon, Kulde og Energiforeningen og VBL – Ventilasjon og Blikkenslagerbedriftenes Landsforening.

➔ FAGRÅDET FOR VÅTROM - FFV

Fagrådet for våtrom er en tverrfaglig og uavhengig medlemsorganisasjon og har som ideell oppgave å bidra til å redusere våtromsskader. FFV videreutvikler og oppdaterer Byggebransjens våtromsnorm (BVN) i samarbeid med SINTEF Byggforsk og FFVs medlemmer.

MEDLEMMER I FFV

- ➔ Byggkeramikkforeningen
- ➔ Entreprenørforeningen Bygg og Anlegg (EBA)
- ➔ Faggruppen for bygg og anlegg
- ➔ Byggevareindustrien
- ➔ Huseiernes Landsforbund (HL)
- ➔ Maler- og byggtapetsermestrenes Landsforbund (MLF)
- ➔ Rørentreprenørene Norge
- ➔ Rådgivende Ingeniørers Forening (RIF)
- ➔ Maling og lakkfabrikkenes forbund

➔ Norges Takseringsforbund (NTF)

➔ VVP VA- og VVS produsentene

FFVS STYRE

Birger Olsen, Boliginstituttet AS, styreleder, representerer Norges Takseringsforbund.
Tore Carlsson, Ardex AS, representerer Byggkeramikkforeningen.
Grete Kjeldsen, Norconsult AS, representerer Rådgivende Ingeniørers Forening (RIF).
Thomas Norland, representerer BNL.
Bjarne Haugland, representerer VA og VVS Produsentene (WP).
Are S. Nielsen, Rørentreprenørene Norge, representerer BNL. (Vara: Ben Arild Schreier, Nore VVS)

FFVS OPPLÆRINGSUTVALG

Oddgeir Tobiassen, Rørentreprenørene Norge

FFVS TEKNISKE UTVALG

Are Skaar Nielsen, Rørentreprenørene Norge

➔ BLIMESTER.NO

Rørentreprenørene Norge er en av 8 bransjeforeninger som står bak mesterskolen - Blimester.com. Daglig leder er Jørgen Ofstad.

TILSLUTTEDE ORGANISASJONER

➔ NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON (NHO)

NHO er den største interesseorganisasjonen for norsk næringsliv. NHO har 17 landsforeninger.

➔ BYGGENÆRINGENS LANDSFORENING

BNL er den nest største landsforeningen i NHO og har i dag 4174 medlemsforetak med til sammen 74032 årsverk.

➔ GCP EUROPE

En europeisk paraplyorganisasjon for 18 europeiske foreninger innenfor VVS.

➔ INGEBORGNETTVERKET

Rørbransjens kvinnenettverk er oppkalt etter Norges første kvinnelige rørleggermester Ingeborg Markussen og ble formelt stiftet i 2016.

Nettverket skal være en arena for informasjon, erfaringsoverføring og kunnskapsdeling for kvinner i rørbransjen. Formålet er å oppnå en høyere kvinneandel, beholde kvinnene i rørbransjen og tilrettelegge for felleskap, erfaringsutveksling, kompetanseheving og personlig utvikling.

I 2017 holdt styreleder Eli H. Heyerdahl Eide flere engasjerte innlegg om kvinner i byggenæringen – blant annet under Det norske byggemøtet i forbindelse med Bygg reis deg-messen.

INGEBORGNETTVERKETS STYRE

Line Ekroll Dyb – Norsk Rørallianse
Marit Tøn – Rørentreprenørene Norge - Buskerud
Iselin Abell Nilsen – AF Energi AS
Anette Fondevik – Alliergruppen AS
Inger Nerdrum – Heidenreich AS
Eli Heyerdahl Eide – Rørentreprenørene Norge

MEDLEMMER, LØNNS,- OG ARBEIDSFORHOLD

RØRENTREPRENØRENE NORGES MEDLEMMER

622
foretak

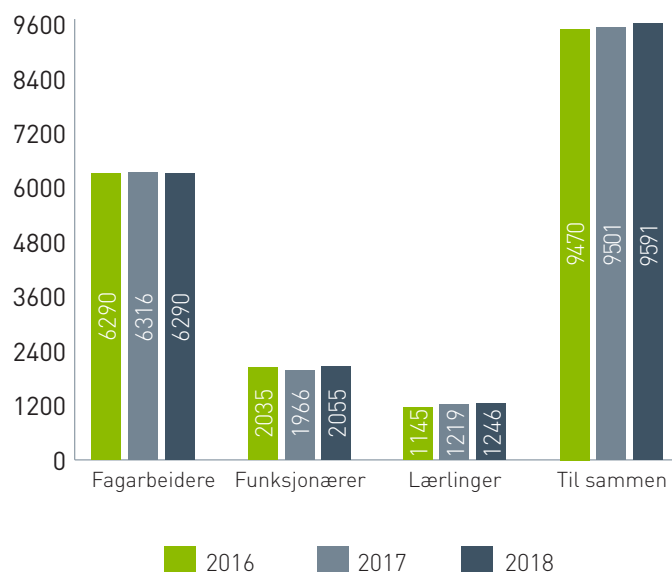
8523
ansatte (ekskl. lærlinger)

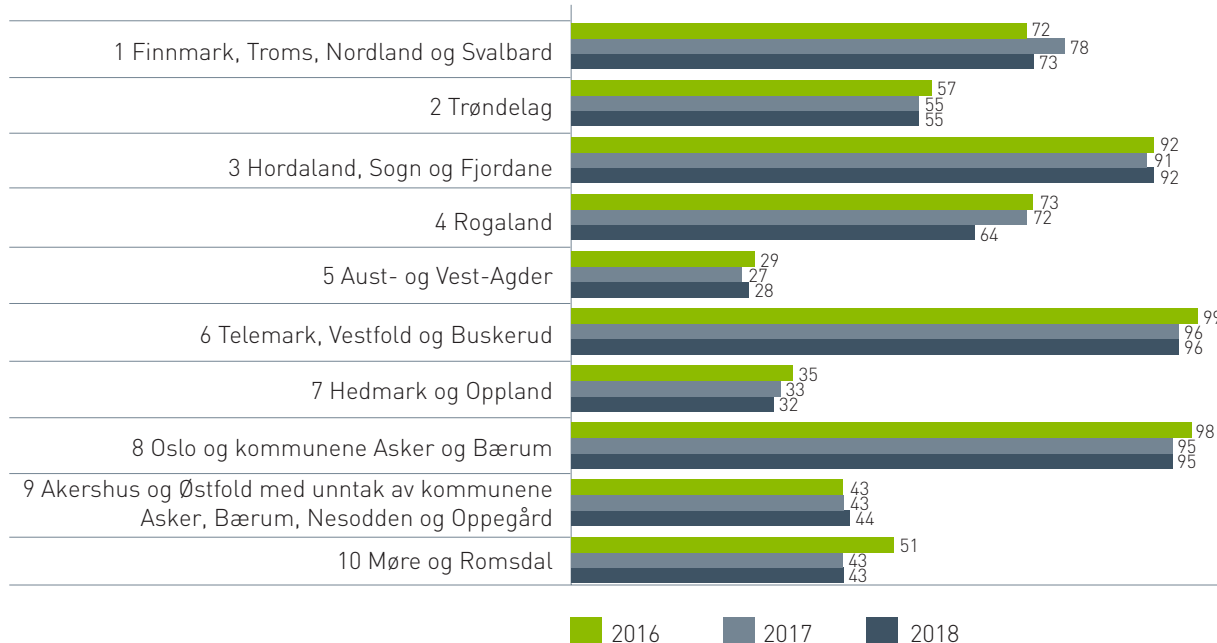
15
mrd. NOK i omsetning

ANTALL ANSATTE

MEDLEMMER FORDELT PÅ VALGDISTRIKT

ANTALL ANSATTE PER FORETAK

Antall ansatte	2016	2017	2018
Inntil 5	210	216	199
6 - 10	158	172	173
11 – 20	153	144	128
21 – 40	88	72	93
41 – 60	19	14	13
61 – 80	7	4	5
Over 80	14	11	11
Til sammen	649	633	622

LØNNS- OG ARBEIDSFORHOLD

Tariffoppgjøret 2017 var et mellomoppgjør som ga et generelt tillegg på 50 øre gjeldende fra 1. april 2017.

➔ Tariffoppgjøret 2017

– Overenskomstens satser

➔ Lønnsutvikling 2017

KJØNNBALANSE I RØRBRANSJEN

Andelen kvinnelige rørleggere ligger på 1,43% pr 4. kvartal 2017. Andelen kvinnelige lærlinger er 2,74%. Fra perioden 2016 til 2017 har det vært en økning i antall kvinnelige søkere til KEM-linjen på 19 % på landsbasis. Antall kvinner med lærekontrakt har økt fra 7 til 18.

➔ NY AKKORDTARIFF 2017

Den tekniske revisjonen av akkordtariffen ble avsluttet i 2017 og revidert tariff trådte i kraft 1. august 2017. Arbeidet har pågått siden mai 2015 og siktemålet med revisjonen har vært forenklinger. I tillegg er det foretatt noen mindre justeringer og prismessige kompletteringar på grunn av nye materialer og arbeidsmetoder. Medlemsforetak kan laste ned akkordtariffen 2017 ved å logge inn i medlemsportalen.

Forhandlingsdelegasjonen fra Fellesforbundet

Jorge Dahl
Kjell A. Lier
Petter Krigsvold
Dag Mathisen
Finn Gunnar Domben

Forhandlingsdelegasjonen fra Rørentreprenørene Norge

Geir Thollefsen, C.M Mathiesen & Co. AS
Thomas Jørs, Vestrheim AS
Jens Haseth, Ole Sivertsen AS
Odd Pedersen, Assemblin AS
Gunnar Qvam, Caverion AS
Jens Løvås, Rørentreprenørene Norge avd. Oslo
Oddgeir Tobiassen, Rørentreprenørene Norge (sekretær)

KONFERANSER

- ➔ Avdelingslederkonferanse i Oslo 26.-27. april 2017
- ➔ Rørentreprenørene Norges Generalforsamling, Larvik, 9.-11. juni 2017
- ➔ Faglærerkonferansen i Surnadal og Trondheim, 14.-17. september 2017
- ➔ Bygg reis deg, Norges varemesse, Lillestrøm, 18.-21. oktober
- ➔ Rørentreprenørene Norges entreprenørkonferanse på Losby Gods den 1.-2. november 2017
- ➔ Avdelings- og opplæringskonferanse i Oslo 8.-9. november 2017
- ➔ Prøvenemndsamling i Oslo 8. februar 2018

MARKEDSFØRHOOLD OG NORSK ØKONOMI

Det er utarbeidet to halvårslige bygg- og anleggsprognoser i regi av BNL og Prognosesenteret som også Rørentreprenørene Norge og medlemsforetakene har tilgang til.

NORSK ØKONOMI

Prosentvis endring	2016	2017
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	1,1	0,9
BNP Fastlands Norge	1,0	1,9
Privat konsum	1,5	2,4
Offentlig etterspørsel	2,8	1,9
Arbeidsledighet (AKU)	4,7	4,2
Styringsrenten (nivå)	0,6	0,5
Årslønn	1,7	2,4
Inflasjon - (KPI- JAE)	3,0	1,4

(Kilde: Norges Bank)

BYGGEVIRKSOMHET I PERIODEN

År	BYGG SATT I GANG			BYGG FULLFØRT		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Boliger i alt – antall	31 301	36 200	35 273	27 160	29 286	31 557
Bruksareal i boliger – 1000 m ²	4 076	4 554	4 567,8	3 655	3 758	4 083
Bruksareal i andre bygg – 1000 m ²	5 172	5 815	5 698,1	4 696	5 200	4 963

(Kilde: Statistisk sentralbyrå)

OMSETNING I GROSSISTLEDDET

År	Nominell total omsetningsøkning	Rørleggerbedriftenes andel av omsetningen (Ekskl. offshore)	Nominell omsetning av Varmeprodukter
2015	9,039 mrd (1,9 %)	5,55 mrd (61,89 %)	526 millioner (6,3 %)
2016	9,612 mrd (6,4 %)	5,55 mrd (61,89 %)	526 mill. (+ 6,3 %)
2017	9,612 mrd (+6,4%)	5,862 mrd (60,9%)	550 mill. (+ 4,4%)

➔ MEDLEMSFORDELER

Som medlem av Rørentreprenørene Norge får du tilgang til en rekke medlemsfordeler. Ta tjenestene i bruk og sørg for å få mest mulig igjen for medlemskapet. Det skal lønne seg å være medlem i Rørentreprenørene Norge!

MØTEPlass

Som medlem har du tilgang til et bransjefellesskap på tvers av markedsorientering og geografi.

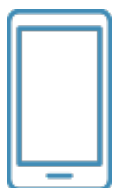
➔ NÆRINGSPOLITIKK

Rørentreprenørene Norge arbeider for å styrke og bedre bransjens rammebetingelser.

➔ MEDLEMSSERVICE

Medlemmer kan kontakte Rørentreprenørene Norge for hjelp med arbeidsgiverspørsmål, tvistesaker, kontraktforståelse og tekniske spørsmål.

➔ FIRMAVERKTØY

Våre firmaverktøy er utviklet for å forenkle bedriftenes arbeidshverdag, og gjør det enkelt å oppfylle krav til dokumentasjon, rapportering og kvalitetssikring (RørWeb og RørApp)

➔ ADVOKATHJELP

Medlemmer har kostnadsfri tilgang til juridisk bistand fra administrasjonen. Bedrifter med inntil 50 ansatte tilbys meget gunstig advokatforsikring.

KOLLEKTIV TJENESTEPENSJON

Vi har avtale om kollektiv tjenstepensjon til gunstige betingelser uavhengig av pensjonsordning.

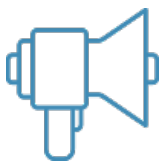
PROFILERING

Medlemmer oppfordres til aktiv profilering av sitt medlemskap. Rørentreprenørene Norges emblem symboliserer seriøsitet, kompetanse og kvalitet. Logg inn i medlemsportalen for fri tilgang til profilmal og relevante filer.

KURS- OG LÆREMATERIELL

Vi utvikler kurs- og læremateriell som gir medlemmer lett og rimelig tilgang til oppdatering og videreutvikling. Organisasjonen utvikler også felles kompetanseplattform for lærlinger: e-læring og iFag.

INFORMASJON

Rornorge.no oppdateres jevnlig med siste nytt fra bransjen og organisasjonene. Medlemmer har adgang til lukket medlemsportal, og mottar månedlige nyhetsbrev med informasjon fra foreningen.

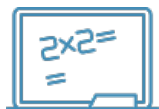
SYNLIGGJØRING

Vi jobber for å synliggjøre de seriøse aktørene i rørbransjen, overfor interne og eksterne målgrupper.

➔ RABATTAFTALER

Medlemmer har tilgang til en rekke fordelsavtaler fremforhandlet av både Rørentreprenørene Norge og BNL-fellesskapet. Klikk her for full oversikt.

➔ REKRUTTERING OG UTDANNINGSPOLITIKK

Foreningen jobber aktivt mot myndigheter for å sikre god og relevant utdanning i tråd med bransjens behov. Vi driver rekrutteringsarbeid rettet mot ungdom i nært samarbeid med bransjens 13 opplæringskontorer.

➔ HÅNDVERKERKLAGENEMNDA

Organisasjonen er part i klagenemnda som behandler tvister mellom forbruker og medlemsforetak.

MARKEDSPROGNOSER OG MARKEDSANALYSER

Medlemmer får tilgang til nøkkeltallsanalyse og prognosetall for byggnæringen generelt og rørbransjen spesielt. Logg deg inn i medlemsportalen for å laste ned rapporter.

FORSIKRING

Vi har gunstige avtaler om bl.a. yrkesskadeforsikring, næringsbilforsikring, bedriftsforsikring og helseforsikring.

➔ GARANTI

Rørentreprenørene Norge har inngått avtale om garantiordninger i byggesaker som alle medlemmer kan benytte seg av.

➔ RØRHÅNDBOKA

Medlemmer mottar hvert år Rørhåndboka gratis og automatisk.

➔ KURS

Vi utvikler og organiserer kurs for medlemmer. Deriblant våtromskurs, baskurs og prosjektlederkurs, samt kurs innenfor standarder, kontrakter og tolkning av regelverk.

➔ RØRFAG

Tidsskriftet eies av Rørentreprenørene Norge. Medlemmer mottar bransjens ledende magasin helt gratis. Kun medlemsbedrifter er søkbare i Røreggerguiden på rorfag.no

➔ FORBRUKERMATERIELL

Forbrukerportalen skikkeligørlegger.no driftes av organisasjonen og tilbyr objektiv informasjon til forbrukerne om blant annet valg av fagfolk og produkter. Medlemmer profileres på nettsidene.

**GODKJENT FOR
ANSVARRETT**

NÆRINGSPOLITIKK

Rørentreprenørene Norge er en viktig stemme overfor myndigheter og andre beslutningstakere. Vi sørger for at rørbransjen blir hørt gjennom god dialog og etablerte nettverk. Tilknytningen til NHO og BNL sikrer sterkere påvirkningskraft og gir oss mulighet til tverrfaglig samarbeid innenfor byggenæringen.

Viktige saker i perioden

➔ **EVALUERING AV FL-VA/VVS 2016**

VVP, NRF og Rørentreprenørene Norge hadde et evalueringsmøte den 10. oktober 2017 hvor man diskuterte erfaringen med de nye salgs- og leveringsbetingelsene. Tilbakemeldingene har stort sett vært positive – men enkelte presiseringer ble foretatt. Fra 1.1.2018 er timeprisen for rørleggers reklamasjonsarbeider kr 682.

BNLS DIGITALE VEIKART, NRFS DATABASE OG COBUILDERS GOBIM

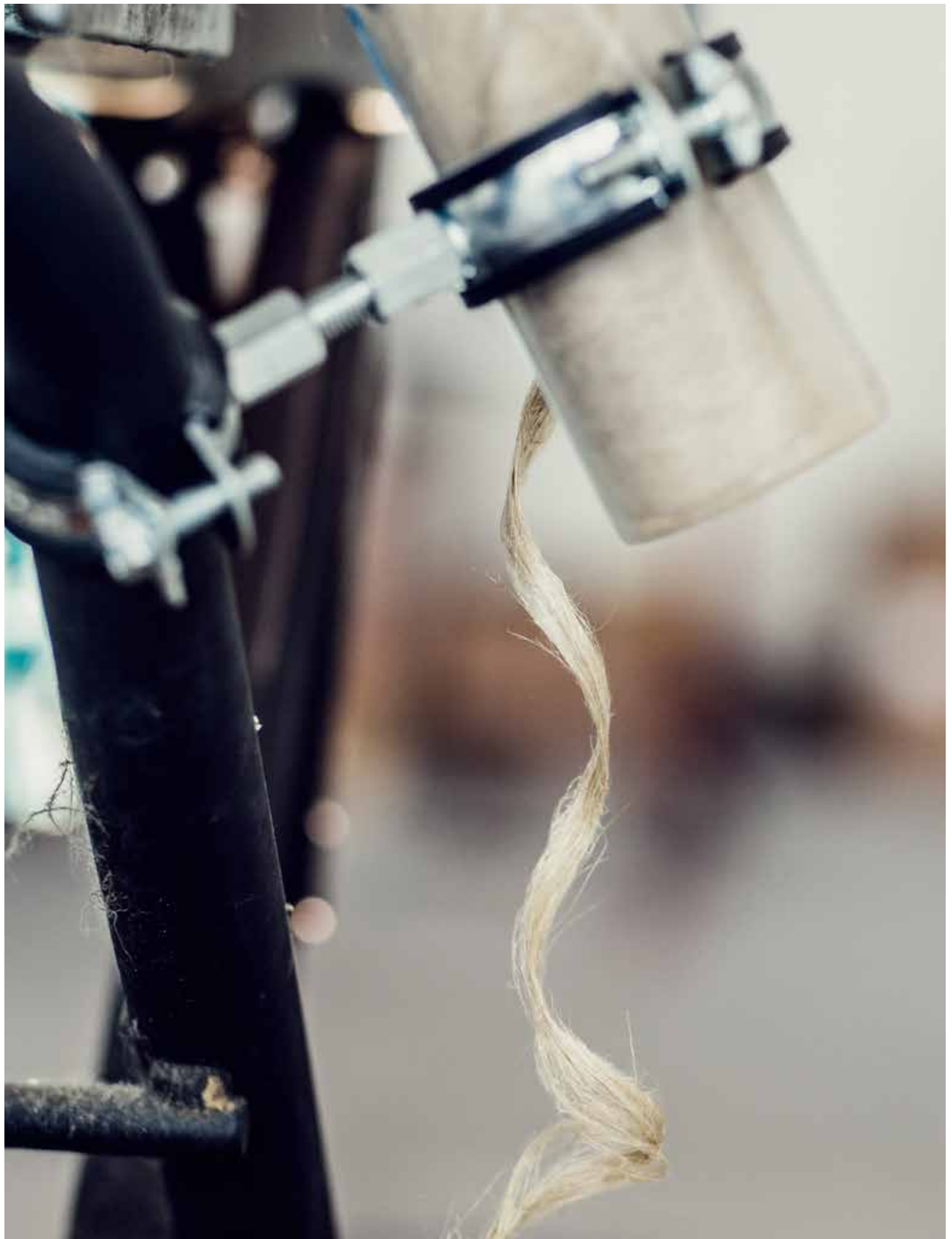
2017 var året da BNL presenterte Digitalt veikart for byggenæringen. Man ser nå for seg en omfattende digitalisering av byggenæringen frem til år 2025 med betydelige rasjonaliseringsgevinster for næringen i størrelsesorden 25 %. Bedriftene opplever utstrakt bruk av BIM-tegninger i byggeprosjekter. Samtidig forventer byggherrene en detaljert og omfattende produkt-dokumentasjon fra rørleggerbedriftene – noe som igjen stiller krav til våre leverandører og grossister når det gjelder informasjonsflyt og dataleveranser. Rørentreprenørene Norges Styre så viktigheten av åpne dataløsninger for

byggenæringen og bevilget derfor kr 50 000 til BNL i forbindelse med frikjøp av Building Smart Data Dictionary. I 2017 hadde bransjen for øvrig store diskusjoner rundt bruken av ProductXchange, GoBim og NRFs database – forhåpentligvis stilner denne debatten når byggenæringen sannsynligvis velger åpne løsninger som hele næringen kan samle seg rundt og videreutvikle i fellesskap til alles nytte.

- ➔ [NRFs rundskriv om CoBuilder \(pdf\)](#)
- ➔ [Ønsker dialog om dokumentasjonskrav](#)
- ➔ [Slik svarer CoBuilder på kritikken](#)

➔ **OSLO-MODELLEN**

Siden 2014 har Rørentreprenørene Norge og BNL arbeidet sammen med LO/Fellesforbundet for å få inn seriøsitetskrav ved offentlige innkjøp. I 2017 lanserte Oslo kommune Oslo-modellen som må sies å være helt i tråd med kravene fra byggenæringen for å forbygge arbeidslivskriminalitet og fremme lik konkurranse. Nå ser det ut som om flere andre kommuner følger Oslos eksempel.

➔ HÅNDVERKERKLAGENEMNDA

Det ble i 2017 avholdt 4 møter i Håndverkerklagenemnda. 4 tvister mellom rørleggerbedrift og forbruker har blitt behandlet i perioden.

➔ Håndverkerklagenemnda godkjent

Håndverkerklagenemnda ble godkjent 22.9.2017 av Det kongelige barne- og likestillingsdepartement etter lov

om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker. Det nye lowerket trådte i kraft 1.7.2016 og med det fulgte krav til virksomheter om at de må opplyse sine kunder om hvor de kan henvende seg i tilfelle klager. Rørentreprenørene Norge har informert sine medlemmer om hvordan de skal gå frem for å oppfylle informasjonsplikten.

KLAGENEMNDA FOR HÅNDVERKERTJENESTER PÅ FAST EIENDOM

Muntlige henvendelser: medlemmer/ikke medlemmer

2017

Bransje	Antall pr. bransje Medlem	Antall pr. bransje Ikke medlem	Antall henvendelser Tilsammen
VBL	1	3	4
RØR		9	9
EBA		2	2
EL	4	8	12
MLF	1	2	3
NAML		1	1
(Andre)		25	25
Tilsammen	6	50	56

STATISTIKK – ALLE BRANSJER

Saker som er løst i minnelighet eller er blitt behandlet i Nemnda i 2017

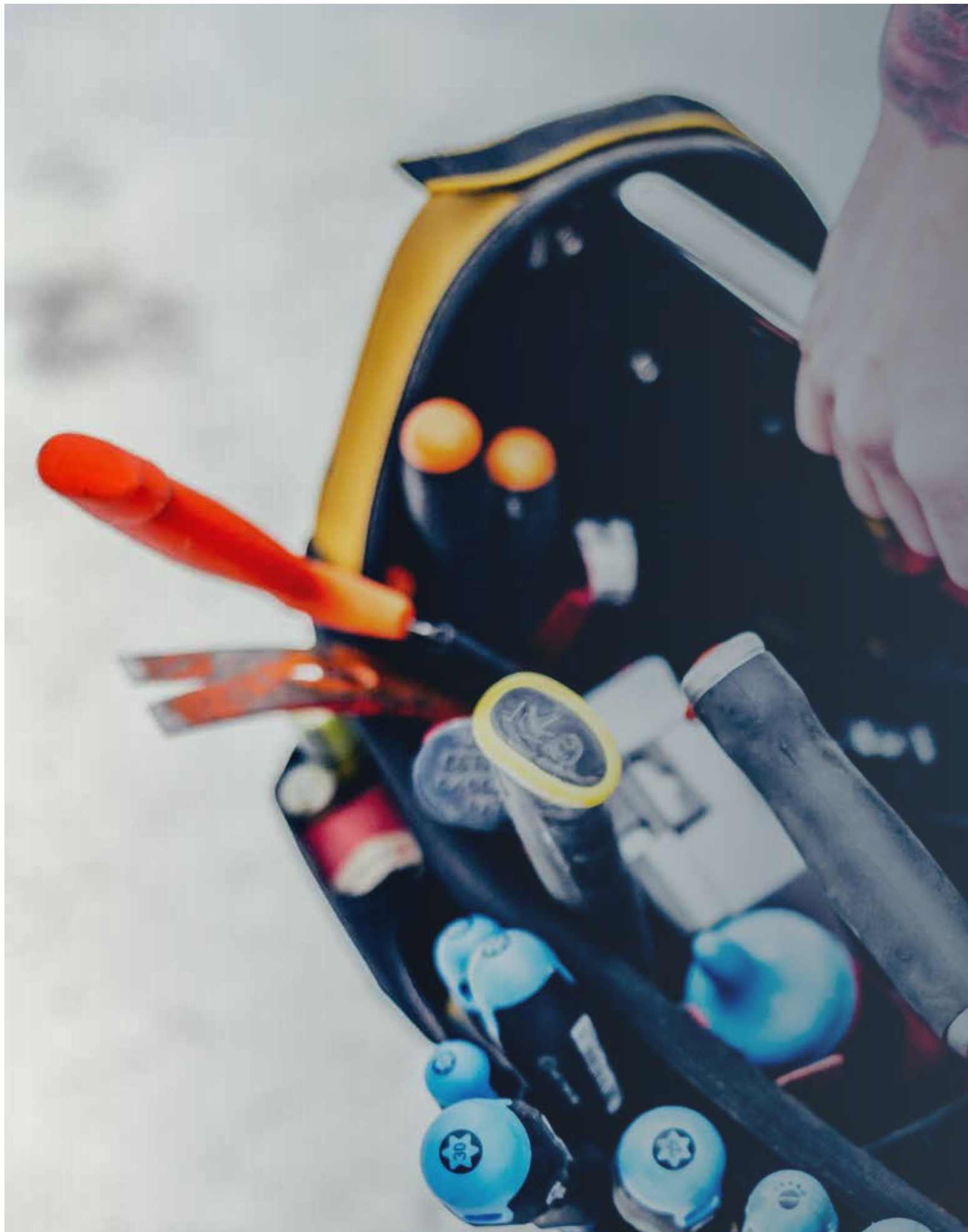
Bransjer	Behandlet	Hva klagen gjelder				Løst i minnelighet	Avgjort av Nemnda – utfall i favør av:			
		Pris	Tids-forbruk	Utførelse eller mangel	Avtale-fortolkning		Forbruker	Delt	Foretakt	Avvist
BLIKK										
EBA										
EL	3	3	1	1	1		1	1		1
MLF						1*				2*
NAML										
RØR	4	1	2	4	2	1		1		2
	7	4	3	5	3	2	1	2		5

*MLF:

3 klagesaker er registrert i systemet uten å bli behandlet på møte Nemnda:

1 sak ble løst i minnelighet

2 saker avvist pga. 1 nybygg og 1 sameie av dommer

LOVER, FORSKRIFTER, NS

➔ **SENTRAL GODKJENNING – UTSATT NOK EN GANG – TIL 1. JANUAR 2020**

Etter klare signaler fra byggenæringen fant KMD nok en gang å utsette overgangsreglene for de nye formalitetskravene til utdanning i **SAK-forskriften som egentlig trådte i kraft fra 1.1.2016**. Samtidig trekker ikke departementet sitt tidligere vedtak om at man ikke trenger ansatte fagfolk for å drive i UTF klasse 1, 2 og 3 så lenge man har relevant ingeniørkompetanse på plass i foretaket.

STANDARD NORGES KOMITE SN/K 361 "SAMSPILL-KONTRAKTER" NEDLAGT

Standard Norge komiteen, som skulle utvikle en ny standard for samspillkontrakter, ble i løpet av 2017

nedlagt etter at Statsbygg og Forsvarsbygg trakk seg fra arbeidet. Begrunnelsen skal ha vært at de store statlige byggherrene ikke ville binde seg til en ny standard i en tid hvor man forventer store endringer i kontraktsformene.

➔ **GDPR**

EUs forordning for personvern, The General Data Protection Regulation (GDPR), blir norsk lov og trer i kraft 25. mai 2018. Det nye regelverket gir virksomheter nye plikter og enkeltpersoner nye rettigheter. Reglene gjelder alle bedrifter som behandler personopplysninger. Har man kunder, leverandører, eller ansatte, behandler man i praksis opplysninger om privatpersoner.

ADMINISTRATIVE SYSTEMER

Rørentreprenørene Norge har utviklet administrative hjelpeverktøyer. Systemene oppdateres jevnlig og krever store ressurser i administrasjon.

RØRENTREPRENØRENE NORGES WEBSYSTEM

Systemet er et verktøy for rørleggerforetak med brukeravtale. Ved utgangen av 2017 hadde 405 medlemsforetak, 65 % av medlemsmassen, etablert brukeravtale og i disse bedriftene er det registrert 718 brukere. I 2017 ble det opprettet 6043 prosjekter i webSystemet. I tillegg til brukerne av RØRAPP, er 120 personer innlogget daglig.

RØRAPP – EFFEKTIV DOKUMENTASJON PÅ BYGGEPLASS

Stadig flere ser nytteverdien av å bruke RØRAPP – for elektronisk håndtering av sjekklister, avviks-meldinger og andre rapportskjemaer for bruk på byggeplass.

Appen har direkte tilgang til Rørhåndboka. Ved utgangen av 2017 er det i underkant av 600 brukere av RØRAPP.

VIKTIGSTE OPPDATERINGER I 2017

Som følge av lovendring i Arbeidsmiljøloven (AML) og forbedring i dokumentasjon ved gjennomføring av prosjekter og ved tilsyn fra kommunale- og sentrale myndigheter ble det i 2017 utarbeidet en rekke nye rutiner og dokumenter i systemet, i tillegg til løpende oppdateringer.

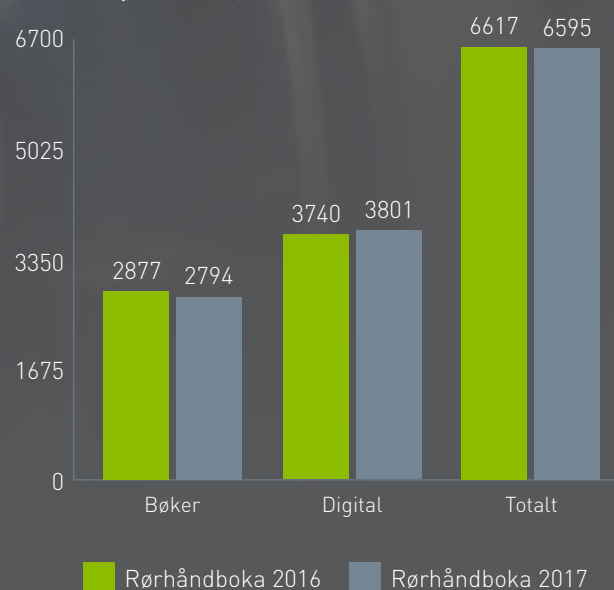
I DDV-modulen ble det utarbeidet nye avsnitt for:

- Komfortkjøling
- Driftsforstyrrelser - tiltak
- Innreguleringsprotokoll

RØRHÅNDBOKA

Rørhåndboka 2018 ble lansert høsten 2017 med 30 nye blader med nytt innhold og over 100 reviderte sider. Nytt av året er at boka har fått sidetall og en enklere innholdsfortegnelse som gjør den mer brukervennlig. Dette i tillegg til den opprinnelige postnummereringen etter NS-3451, bygningsdeltabellen.

OPPLAG RØRHÅNDBOKA

RS'KALK/CORDEL

RS'Kalk er en modul i Cordels datasystem: Et komplett kalkulasjonsprogram for anbudsregning og kalkulasjon av mindre jobber og tilbud, samt beskrivelser av disse. Det er også utarbeidet en

tilleggsmodul for våtrom, som består av 120 tverrfaglige pakker.

Skolelisenser for webSystemet og RS kalk/Cordel

Det er utviklet skolelisenser for RS' kalk/Cordel og webSystemet. Programmene benyttes i mesterutdanningen og teknisk fagskole.

BOLIGMAPPA

Rørentreprenørene Norges Styre vedtok å delta i en emisjon på 5 millioner NOK i 2017 og har i dag 19 aksjer i Boligmappa AS. Største aksjonær er Ambita AS med 88,05 % av aksjene – Rørentreprenørene Norge har 2,99 %.

Boligmappa har i skrivende stund mer enn 580 000 boliger registrert samt 2 460 000 filer/dokumenter.

E-LÆRING OG IFAG

iFag er et informasjons- og administrasjonssystem for fagutdanningen utviklet av Rørentreprenørene Norge og Datapower. Formålet med iFag er å:

- Få felles kompetansemål (VG 3) for all rørleggerutdanning i Norge
- Få et gjennomgående vurderingssystem på kompetansemål – VG 3
- Få et gjennomgående dokumentasjonssystem for hele utdanningsløpet – fra VGS til og med ferdig utdannet svenn.
- Få forenklet og effektivisert det administrative arbeidet i Opplæringskontorene når det gjelder oppfølging av lærlingene

I 2017 ble det tatt ut 517 lærlingslisenser mot 492 i 2016. Samtlige opplæringskontorer benytter systemet.

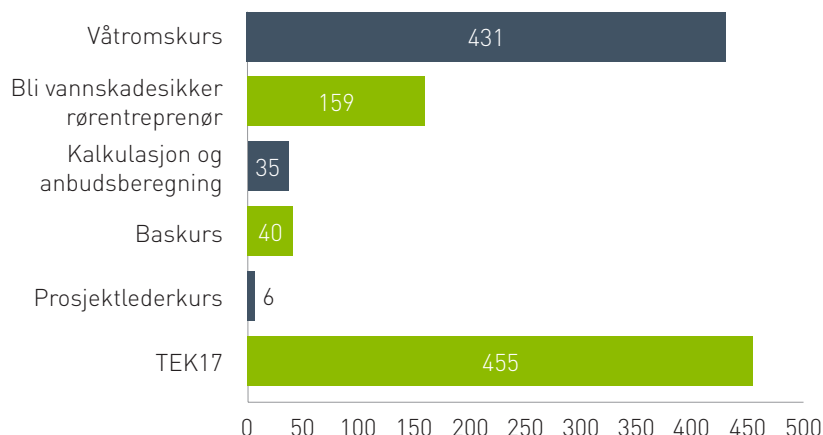

KURS OG KOMPETANSE

Det arrangeres årlig en rekke kurs i regi av Rørentreprenørene Norge. Kursene arrangeres etter behov og etterspørsel. I tillegg til tradisjonelle kurs tilbys nå også en egen nettskole. Oversikt over kurstilbudet er tilgjengelig på

Rornorge.no

ANTALL DELTAKERE PÅ KURS MARS 2017 – MARS 2018

VÅTROMSKURS

Et av de mest etterspurte kursene i regi av Rørentreprenørene Norge er grunnmodul og fagmodul A - våtrom. I 2017 ble det gjennomført rekordmange våtromskurs: 26 kurs med i overkant av 425 deltakere. Rørentreprenørene Norge dekker 40% av det totale kursmarkedet i Norge for denne type kurs.

VANNSKADESIKKER RØRENTREPRENØR

I samarbeid med Gjensidige er det etablert et kurskonsept som blir gjennomført i alle lokalavdelinger. En medlemsbedrift forsikret i Gjensidige, som har få eller ingen registrerte skader, vil etter gjennomført kurs kunne føres opp på en liste over anbefalte bedrifter hos forsikringsselskapet. I 2017 ble det gjennomført 9 kurs med totalt 211 deltakere.

KURS I KALKULASJON OG ANBUDSBEREGNING

Rørentreprenørene Norge tilbyr et todagers kurs i samarbeid med Cordel Norge AS bestående av én dag med kalkulasjonsteori og én dag med bruk av RS'Kalk/Cordel som kalkulasjonsverktøy. Kursene er populære og gjennomføres jevnt og trutt over hele landet. I perioden ble det gjennomført tre fulle kurs i Oslo, Trondheim og Tromsø.

BASKURS – LEDER 2

Rørentreprenørene Norge har revidert og oppgradert baskurset, og tilbyr nå et enklere og kortere kurs som går over to dager. Hovedinnholdet i det nye kurset er som før, men med større fokus på de

viktigste oppgavene som basen har. Baskurs – leder 2 er en del av de nye lederkursene som nå vil tilbys medlemsforetakene. Baskurset har vært populær i en årrekke og i perioden er det gjennomført kurs i Tromsø, Mjøndalen og i Ålesund.

PROSJEKTLEDERKURS – LEDER 3

Som en videreføring av baskurset har Rørentreprenørene Norge revidert prosjektlederkurset og tilbyr dette i revidert og oppdatert form. Kurset går over 3 dager og er lagt opp som en kombinasjon av forelesning og gruppeoppgaver tilknyttet et reelt prosjekt. Kurset avsluttes med at deltakere sender inn en prosjektoppgave for sensurering. Kursbevis utstedes etter at mottatt prosjektoppgave er sensurert og godkjent. I perioden er det avholdt et fullt kurs i Oslo med svært positive tilbakemeldinger.

KURS WEBSYSTEMET/RØRAPP

Det gjennomføres kontinuerlige kurs i bruk av webSystemet og Rørapp. Kursene settes opp etter behov og ønsker fra avdelingene.

➔ RØRENTREPRENØRENE NORGES NETTSKOLE

Rørentreprenørene Norge har i samarbeid med andre bransjeforeninger utviklet tilbud for nettbaserte kurs. Det nettbaserte tilbudet omhandler i hovedsak kurs innenfor helse- miljø og sikkerhet (HMS). Nettbaserte kurs er fleksible og gjennomføres når det passer deltakeren.

UTDANNING

TEKNISK FAGSKOLE – STUDIERETNING KEM

Rørentreprenørene Norge deltar aktivt i fagskolemiljøer rundt om i landet med undervisning, fagplanoppbygging i oppgavenemnd og i sensorkollegier. Årlig uteksamineres det rundt 130 fagskoleingeniører som er en viss underdekning i forhold til antatt behov for bransjen. Utdannede fagskoleingeniører er ettertraktet i arbeidsmarkedet og de fleste studentene har allerede fått relevante jobber når studiet er ferdig.

➔ NYE FAGSKOLEINGENIØRER – KEM FRA FAGSKOLEN OSLO OG AKERSHUS

Torsdag 9. februar 2017 fikk 31 studenter sine vitnemål for fullført KEM-utdanning ved Fagskolen Oslo Akershus. Selve overrekkelsen foregikk under en høytidelig markering på Kuben yrkesarena.

MESTERUTDANNINGEN

Resultater for avlagte eksamener i faglig ledelse tradisjonelt løp:

	Avlagte eksamener		Stryk i %	
	Januar	Mai	Januar	Mai/juni
2011	24	61	37,50	18,00
2012	20	66	20,00	22,72
2013	15	65	46,70	20,00
2014	19	49	10,50	16,30
2015	11	53	36,40	28,30
2016	17	65	29,40	9,23
2017	16	53	62,50	5,66
2018	11		18,18	

Per 31.12.2017 er det 2326 aktive rørleggermestre. I 2017 ble det utdannet 98 nye rørleggermestre.

Kandidater skal i tillegg til eksamen i faglig ledelse levere prosjektoppgave, som skal godkjennes før avleggelse av eksamen.

Sensorer

Bjørn Grimsrud, Fagrådet for våtrom
Oddgeir Tobiassen, Rørentreprenørene Norge

Mesterutdanning i den modulbaserte tekniske fagskolen

I den modulbaserte tekniske fagskolen er mesterfagene lagt inn i fagplanen, slik at kandidatene kan få mesterbrevet etter fullført løp. Forutsetningen er beståtte eksamener, svennebrev i rørleggerfaget og nødvendig praksis i henhold til mesterbrevlovens krav.

Rørentreprenørene Norge er representert i teknisk fagskole både i fagplanoppbygging, undervisning, oppgavenemnd og sensorkollegiet med følgende representanter:

Martin Andersen, Rørentreprenørene Norge
Oddgeir Tobiassen, Rørentreprenørene Norge

VIKTIGE SAKER I PERIODEN

➔ **STORTINGSMELDING - FAGFOLK FOR FREMTIDEN**
I 2016 ble stortingsmeldingen *Fagfolk for fremtiden* lagt frem av Kunnskapsdepartementet, og i mai 2017 ble den vedtatt. Den viktigste endringen er at fagskolepoeng omdøpes til studiepoeng, og dermed likestilles med poeng fra høyskole og universitet. Fagskolen innlemmes også i Samordna opptak, slik at potensielle søkere kan velge om de ønsker praktisk eller teoretisk tilnærming når de søker fagutdanning.

➔ **HØRING OM ENDRINGER I BESTEMMELSENE OM FAGPRØVE, SVENNEPRØVE, PRAKSISBREVPRØVE OG KOMPETANSEPRØVE**
Rørentreprenørene Norge ønsker at prøvestasjon skal være likestilt alternativ til avleggelse av svenneprøve i bedrift/på byggeplass. En samlet rørbransje anbefalte i sitt høringssvar Utdanningsdirektoratet (UDIR) å lytte til innspill fra Faglig Råd og byggenæringen når det gjelder avleggelse av svenneprøve. For rørleggerfaget er fortsatt bruk av prøvestasjon ved prøveavleggelse svært viktig for at prøvenemndene skal kunne identifisere kjernekompetansen til en ferdig utdannet rørlegger.

➔ **RØRFAG BLIR SPESIALISERT FRA VG2**
Etter gjentatte søknader har Utdanningsdirektoratet lyttet til rørbransjens ønske om et renere rørleggerløp i grunnutdanningen. Dette slås fast i **direktoratets anbefaling til Kunnskapsdepartement**.

Læreplaner for ny tilbudsstruktur skal nå utarbeides og endringene forventes å tre i kraft høsten 2020.

NY DIGITAL LÆREBOK - VVS-TEGNING

Rørentreprenørene Norge tegnet den 20.12.2017 en forfatterkontrakt med Amund Amundstad, Kjetil Aalstad Nilsen og Ole Larmerud hvorefter Rørentreprenørene Norge får eneretten til å utgi den digitale læreboka VVS-tegning. Den digitaliserte læreboka med tegneoppgaver er nå tilgjengelig til bruk i grunnutdanningen, til Mesterprøven og til intern opplæring i bedrifter. Kombineres ofte med et eksternt tegneprogram – f. eks BricsCad VVS.

➔ PRØVENEMNDSAMLING

På vegne av rørleggerfaget har Rørentreprenørene Norge tatt initiativ til mer ensartet avvikling av fremtidige svenneprøver. I den forbindelse ble samtlige fylkeskommuner kontaktet og invitert til felles prøvenemndsamling i februar 2018. Prøvenemndene i rørleggerfaget, bestående av 151 personer, hvorav 1 kvinne, vurderte 709 svenneprøver i 2016. Rørentreprenørene ønsker å synliggjøre den viktige innsatsen prøvenemndsmedlemmene gjør. I tett samarbeid med fylkeskommuner, opplæringskontorer og prøvenemnder vil samlingen følges opp med konkrete tiltak og retningslinjer.

REKRUTTERING

Rørentreprenørene Norge har i perioden videreført dialogen med relevante politikere, samtidig som vi har lagt ned mye arbeid i å samle inn innsikt for å kunne treffe ungdom bedre med vårt rekrutteringsarbeid. Rørleggerfaget skiller seg positivt ut fra flere andre håndverksfag. **Søkertallene fra hovedopptaket i mars 2017 viser en nasjonal oppgang på 4,3 % søkere til Bygg- og anleggsteknikk.** Oslo opplevde en økning på 34 %, Buskerud hele 45,5 %.

ARBEIDSFORDELING

Rørentreprenørene Norge håndterer overordnet arbeid med rammeverk og myndighetskontakt, i tillegg til å være synlig tilstede i møte med ungdom. Rørentreprenørenes Opplæringskontorer (13 kontorer fordelt over hele landet) jobber lokalt rettet mot ungdom, foreldre og skoler. Rørentreprenørene Norge bidrar med informasjonsmateriell.

HOLDNINGSARBEID

I forbindelse med fremleggingen av statsbudsjettet var vi tidlig ute med å kommentere bruken av 13,6 millioner kroner til rekrutteringsarbeid. Her mente vi det var mer hensiktsmessig å styrke opplæringskontorene fremfor å opprette nok en digital plattform. Kronikken ble publisert i **Byggeindustrien** og i **Dagsavisen**.

Videre gjentok vi holdningsundersøkelsen vår fra 2015 hvor vi spurte et representativt antall nordmenn om deres tanker om barnas yrkesvalg. Resultatene viser at utviklingen sakte, men sikkert går i riktig retning. **Presseskrivet om undersøkelsen fikk god spredning.**

MESSER

Rørentreprenørene Norges opplæringskontorer deltar på yrkesmesser over hele landet. Rørentreprenørene Norge har bidratt med profilmateriell og praktisk bistand der det har vært ønskelig.

➔ BYGG REIS DEG 2017

I oktober 2017 var Rørentreprenørene Norge som vanlig representert både med forbrukerstand og avviklingen av Norgesmesterskap for rørleggerlærlinger. I tillegg til å delta i NM avlegger de fem kandidatene sin svenneprøve live foran publikum i løpet av disse messedagene. De fem kandidatene leverte alle svært godt, men det var bergensen Didrik Hauge fra Chr. M. Vestrheim AS, som stakk av med den gjeveste prisen. I tillegg til å kunne kalle seg Norgesmester i rørleggerfaget, vant også Didrik muligheten til å reise på felttur til et av Plan International Norges prosjekter hvor rent vann og gode sanitærforhold er hovedfokus. Rørentreprenørene Norge har samarbeidet med Plan International Norge i en årrekke.

ÅRETS NM-KANDIDATER

Jonas Bjerke Aarhus, Wislan Rør AS
Tobias Bjørkmo Ellingsen, Rørlegger Jan Ellingsen AS
Anund Aas, Rørlegger Strand & Teksle AS
Simon Nesje Holmeset, Johansen V.V.S AS
Didrik Hauge, Chr. M. Vestrheim AS

Kronprins Haakon besøkte Rørentreprenørenes stand og fikk anledning til å snakke med de fem kandidatene og få et innblikk i hva rørleggerfaget har å by på.

Takket være godt og langsiktig samarbeid med leverandører og opplæringskontorer har Bygg Reis Deg blitt en viktig møteplass for rørbransjen.

ENERGI OG MILJØ

2017 var året da **Stortinget endelig vedtok forbud mot bruk av mineralolje til oppvarming av bygninger fra 2020**. Enova fulgte opp med å doble støtten til de som handlet raskt. Dette burde ført til travle tider for våre medlemsbedrifter, men en undersøkelse utført februar 2018 konkluderte dessverre med at det ikke vært noen

nevneverdig økning i antallet henvendelser fra publikum. Rørentreprenørene Norge har fulgt opp med en etterlysning av konsekvens for de som ikke følger opp forbudet og mener man nå må løfte diskusjonen om dette vil føre til et useriøst marked i 12. time.

Viktige saker i perioden

➔ HØRING OM STATSBUDDSJETTET 2018

I forbindelse med Kommunal og forvaltningskomiteens høring ba Rørentreprenørene Norge Stortinget igjen om å sikre reell energifleksibilitet i bygg og på byggeplasser, som kutter utslipp og reduserer kostnader for forbruker ved å ta med følgende forslag: *Komiteen viser til kontroll og konstitusjonskomiteens Innst 285 S, 9.mai 2017, og ber med dette departementet sende et utkast til forskrift på høring med en kortere tidsfrist slik at ny forskrift kan komme til anvendelse fra 1.1.2018.*

➔ ØKODESIGNFORORDNINGEN – FORBUD MOT VARMTVANNSBEREDERE

På tross av at EU har vedtatt Økodesignforordningen 814/2013, som gjelder varmtvannsberedere, er den ikke gjennomført i Norge. Her er Rørentreprenørene Norge i dialog med NVE, som støtter foreningen i at det er svært uheldig å forby store varmtvannsberedere.

➔ HØRING OM NYE ENERGIREGLER

I høringsnotatet, som ble sendt ut i februar 2018, opplever Rørentreprenørene Norge å ha blitt hørt vedrørende viktigheten av energifleksibilitet. Konkret foreslår DIBK å heve krav til energifleksible systemer slik at 80% av oppvarmingsbehovet heretter skal dekkes av energifleksible systemer. Dette lover godt for varmerørleggerne.

➔ HØRING VEDRØRENDE EFFEKTARIFFER

Høringen hadde svarfrist 1. mars 2018. Rørentreprenørene Norge har i sitt høringssvar fokusert på at de strømtariffer man får i fremtiden også kan være med å påvirke hva slags varmeanlegg som velges. Termisk lagring i et varmeanlegg er en prisgunstig måte å klare å unngå høye effektuttak i bygg på, så vi som bransje ønsker effekttariffer velkommen. Om NVE sine forslag til løsning er de endelige er vi dog litt usikre på, men vi støtter likevel forslaget om å innføre effekttariffer.

➔ ARENDALSUKA

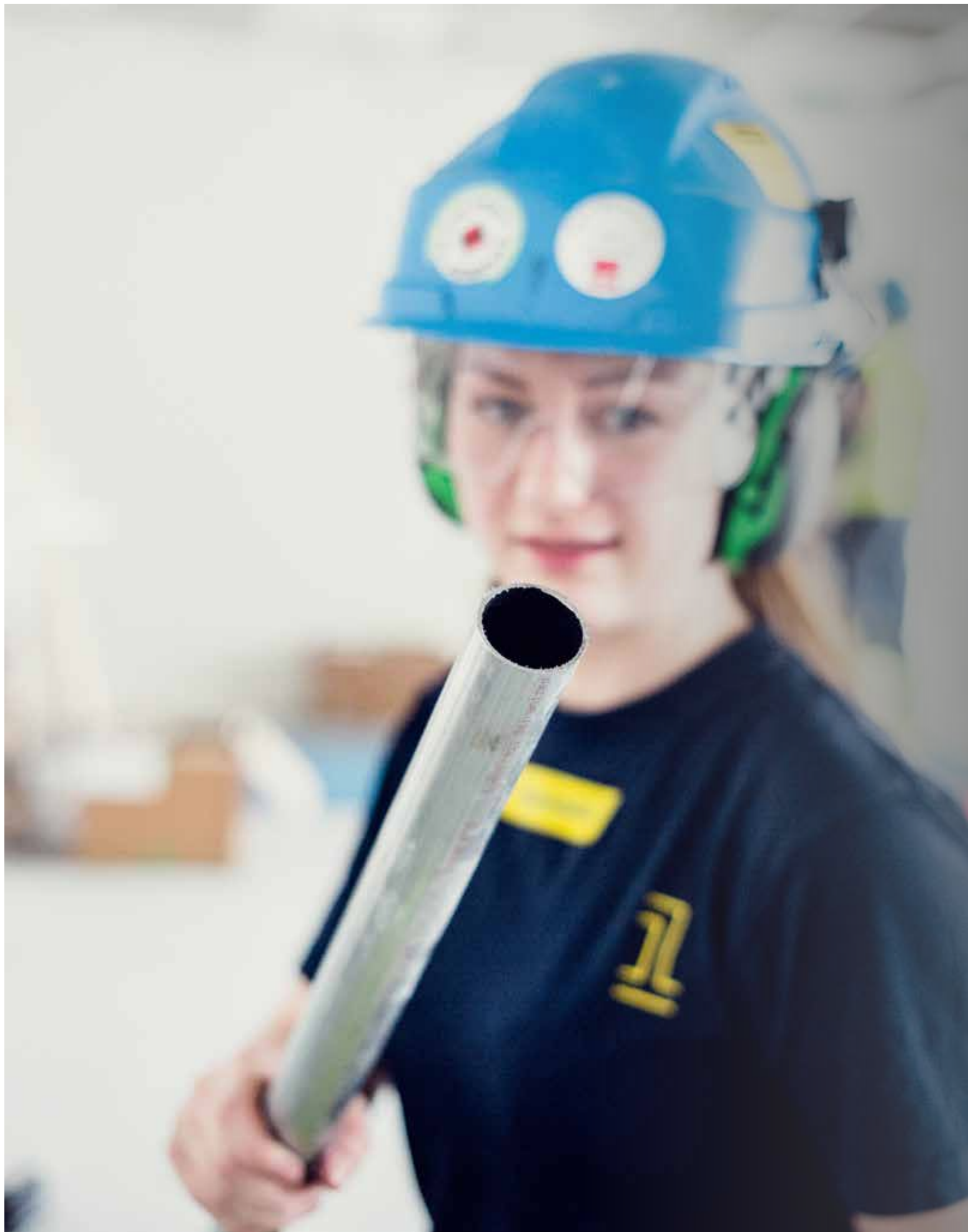
”Grønn varme i grønne områder” var temaet for årets seminar hvor Rørentreprenørene Norge var arrangør sammen med Norsk Fjernvarme, Norsk Bioenergiforening, VVS-Foreningen og Norsk Varmepumpeforening. Arendalsuka har blitt en viktig plattform for å møte og diskutere med politikere og andre beslutningstakere.

➔ VARMEPUMPEKONFERANSEN 2017

– Hva vil påvirke varmepumpe-markedet mest framover, hva etterspør kundene og hva må vi konkret gjøre for å levere gode anlegg? Disse temaene ble løftet på Varmepumpekonferansen 29.-30. mars, hvor Rørentreprenørene Norge var medarrangør.

➔ FJERNVARMEDAGENE 2017

17. oktober ble det arrangert et eget seminar rettet mot varmerørleggere i forbindelse med Fjernvarmedagene. Tema var rørleggerens møte med fjernvarmen.

KOMMUNIKASJON OG MARKEDSFØRING

I år som i fjor har kommunikasjonsavdelingen fokusert mer på å bistå de ulike fagansvarlige i kulissene enn å jobbe etter en fastsatt redaksjonsplan slik det har vært tidligere. Medie-Norge er i endring og pressemeldinger er ikke lenger den beste strategien for å søke oppmerksomhet om en sak. På tross av dette har Rørentreprenørene Norge i perioden registrert i underkant av 400 presseklipp hvor foreningen enten har vært initiativtaker, talsperson eller bidragsyter på annen måte.

Vi ser at det gir resultater å jobbe mer langsiktig og politisk, fremfor å jobbe fra sak til sak. Samtlige hyperlinker i årets beretning er eksempler på den formidling som styres av avdelingen. Rådgiverne har også bistått i forbindelse med høringer, forberedelser og gjennomføring av møter og konferanser, utarbeidelse av presentasjoner og annet informasjonsmateriell.

INTERKOMMUNIKASJON

Løpende drift av Rornorge.no og [Facebook-siden Rørentreprenørene Norge](https://www.facebook.com/RorentreprenoreneNorge), samt produksjon og utsendelse av månedlige nyhetsbrev til medlemmer har vært de viktigste oppgavene innen internkommunikasjon. Kommunikasjonsavdelingen utarbeider også informasjonsmateriell – både digitalt og på papir.

FAGPRESSE

Samarbeidet med [Rørfag](#) er styrket og redaksjonelt innhold deles nå begge veier. Øvrig fagpresse, som [VVSforum](#) og [Byggeindustrien](#) har også vært viktige kanaler for formidling av organisasjonens budskap. Det er i perioden trykket 6 dobbeltsidige annonser for foreningen i Rørfag.

EKSTERN KOMMUNIKASJON

Løpende rådgivning og samarbeid med de øvrige fagansvarlige har resultert i en rekke henvendelser og dialog med myndigheter og andre beslutningstakere. Også i år er det produsert flere kronikker om blant annet byggekostnader og utdanningspolitiske temaer.

SKIKKELIG RØRLEGGER

Skikkeligrorlegger.no er organisasjonens forbrukerportal. Nettsidene er i 2017 tilført mye nytt innhold i form av

artikler og oppdaterte sjekklister. Det er i perioden gjennomført en omfattende facebook-kampanje som har ført til rekord i antall besøk på nettsidene med 136 135 sidevisninger i 2017 (45 % økning fra forrige periode.) Gjennom samarbeid med Mitt anbud har samtlige forbrukere som har registrert våtromsoppdrag i anbudsportalen fått tilsendt relevant informasjon fra Skikkelig rørlegger.

BLI RØRLEGGER

Blirorlegger.no henvender seg til ungdom som skal velge utdanningsretning. Det er i forkant av søknadsfristen til Samordna opptak 1. mars gjennomført en rekrutteringskampanje på Facebook rettet mot ungdom i alderen 15-17 år. Bli rørlegger har også annonsert og blitt intervjuet i utdanningsbilag, deriblant [Utdannelse & karriere](#) på nett og papir.

Det er i 2017 også gjennomført et omfattende forprosjekt til nysatsning på Blirorlegger.no hvor målet har vært å skaffe innsikt om ungdom, medievaner og deres tanker om informasjon knyttet til yrkesvalg. Gjennom en rekke dybdeintervjuer med ungdom, foreldre og forskere har vi samlet nyttig innsikt som vil bli brukt i oppbyggingen av nye rekrutteringstiltak, samt i videre dialog knyttet til utdanningspolitikk.

REGNSKAP 2017

ÅRSBERETNING 2017

RØRENTREPRENØRENE NORGE

VIRKSOMHETENS ART OG LOKALISERING

Rørentreprenørene Norge er en bransjeforening for 622 rørleggerbedrifter med 15 lokalavdelinger spredt over hele landet. Foreningen har kontoradresse på Majorstuen, Oslo. Rørentreprenørene Norge er medlem i Byggenæringens Landsforening - den nest største landsforeningen innenfor NHO.

FORTSATT DRIFT

I samsvar med regnskapsloven § 3-3 bekreftes det at forutsetningen for fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelsen av regnskapet.

REDEGJØRELSE FOR ÅRSREGNSKAPET

Også året 2017 har vært et aktivt år for Rørentreprenørene Norges Administrasjon og Styre. I perioden har 15 bedrifter med 90 ansatte meldt seg inn og 27 bedrifter med 85 ansatte meldt seg ut – noe som bl. a henger sammen med konkurser og naturlige opphør. Foreningens serviceavgift økte med ca. kr 620 000 i forhold til 2016 og utgjorde kr 21 470 000 i 2017. Driftsinntektene dette året er kr 36 814 000 – en økning på ca. 1,3 millioner kroner fra 2016 – noe som i hovedsak skyldes stor kurs- og konferanseaktivitet og større salgsinntekter/royalties enn fjorårets.

Posten "Personalkostnader" er økt med ca. 1,2 millioner i forhold til 2016 og har bl. a sammenheng med nyansettelse av en fagsjef i Administrasjonen per 1.1.2017. Posten "Honorar/kjøp av tjenester" utgjør kr 7 571 000 og er nærmere spesifisert i note 2 til regnskapet. Foruten de årlige betalingene til NHO SP, revisor og IT-kostnader Arena, ligger i denne posten for øvrig support, vedlikehold og et større utviklingsarbeid vedrørende foreningens WEB system, prosjektledelse og programutvikling vedrørende bransjens iFag-program, diverse kurshonorarer, innleie av kommunikasjonsrådgiver mm. Det bemerkes at 2 av de ansatte i Administrasjonen har vært sykemeldt/mottatt pleiepenger over lengre tid i perioden – noe som har gjort det nødvendig med noe innleie av ekstern bistand.

Posten "Informasjon og markedsføring" i størrelsesorden kr 1 309 000 omfatter i hovedsak foreningens kommunikasjonsarbeid - herunder produksjon av årsberetning og øvrige trykksaker

inkl. foto, forprosjekt Bli rørlegger, MyNewsdesk – medieportal, 6 x 2 helsider annonse i Rørfag, samarbeid med Mitt Anbud/Finn Håndverker og markedsføring Skikkelig rørlegger på sosiale medier. Dessuten skal nevnes posten "Arrangement og konferanser" stor kr 2 100 000 som omfatter NM på Bygg Reis Deg, Generalforsamling, Entreprenørkonferansen på Losby Gods, Faglærerkonferansen, Avdelings- og opplæringskonferanser mm. Hva konferanseutgiftene angår, reflekteres disse i tilsvarende inntekter under posten "Salgs- og kursinntekter". Av øvrige tunge utgifts-poster må nevnes bidraget til BNL stor kr 2 864 000 og refusjonen til Rørentreprenørene Norges avdelinger stor kr 4 584 000. I tillegg har avdelingene fått tilbakeført halvparten av kursinntektene for avholdelse av kurs i samarbeid med hovedkontoret – noe som i 2017 utgjorde kr 286 000.

Det kan opplyses at Rørentreprenørene Norge eier **Rørfag** – foreningens medlemsblad – som leies ut til Skarland Press AS mot en provisjon som utgjør 10 % av annonseinntektene hvert år – et leieforhold som i 2017 ga ca. kr 450 000 i refusjon til foreningen. Videre skal nevnes **Rørhåndboka** (papir og digital utgave) som eies av foreningen og utgis av Skarland Press. Rørhåndboka ga i 2017 et bidrag til Rørentreprenørene Norge på kr 222 000.

Rørentreprenørene Norge eier for øvrig bransjens **iFag- og E-læringsprogram** som er svært utbredt og nyttes av samtlige opplæringskontorer innenfor rørleggerfaget. Salget av lisenser mm var i 2017 i størrelsesorden kr 2 454 000. Rørentreprenørene Norge har for øvrig utviklet og er eier av **Web-systemet** – et KS-system som i dag brukes av ca. 450 medlemsforetak, og som i 2017 tilførte foreningen salgsinntekter/vedlikeholdsavgift på kr 2 366 000 – øremerket videreutvikling av produktet i tråd med markedets og brukernes krav og ønsker. Endelig skal nevnes at Rørentreprenørene Norge dessuten er deleier i kalkulasjonsprogrammet RS' kalk sammen med Cordel Norge AS (tidligere Systemkonsult). Dette programmet har nå 250 brukere. Foreningen tilføres 30 % av hver "masterlisens" som faktureres den enkelte bedrift årlig – dette til dekning av organisasjonens kostnader vedrørende vedlikehold av akkordtariffen og videreutvikling av produktet. Tilskuddet til Rørentreprenørene Norge i 2017 var kr 480 000.

Årsresultatet etter skatt viser et overskudd på kr 770 000.

Likviditetsbeholdning var ca. kr 7 672 000 per 31.12.2017 og betyr at foreningen har en rimelig god likviditet. For å sikre god avkastning på kapitalen har Styret i Rørentreprenørene Norge i samråd med NHO plassert 6 millioner kroner i NHO Landsforeningsfond som anses som en trygg plassering med rimelig god avkastning over tid. I 2017 gav fondet en avkastning på kr 544 000 – mot kr 455 000 i 2016. Verdijustert totalresultat for året 2017 ble 8,23% mot benchmark på 6,93 %.

Balansesum per 31.12.2017 var ca. kr 18,3 millioner kroner sammenlignet med 17,2 millioner kroner i 2016. Egenkapitalandelen per 31.12.2017 var 74,79 % sammenlignet med 73,82 % per 31.12.2016. Selskapets egenkapitalandel anses fortsatt svært tilfredsstillende.

Det har i 2017 medgått ca. kr 2,6 millioner i utgifter til forskning og utvikling. Utgiftene er kostnadsført løpende og er brukt til utvikling/videreutvikling av opplæringsprogrammet iFag og WEB systemet.

Utviklingsarbeidet har et langsiktig perspektiv med siktemål å skaffe opplæringskontorene et effektivt administrasjons- og opplæringsprogram og å sikre medlemsforetakene et oppdatert og rasjonelt KS-system.

ARBEIDSMILJØ, LIKESTILLING OG DISKRIMINERING

Arbeidsmiljøet anses som godt. Totalt sykefravær i 2017 har vært 294 dager, som utgjør 14,3 % av total arbeidstid i året. Årsaken til det høye fraværet skyldes en langtidssykemeldt og en ansatt som har omsorg for et barn som trenger kontinuerlig tilsyn og pleie på grunn av sykdom. Det har ikke blitt rapportert om skader eller ulykker på arbeidsplassen.

Foreningen har som mål å være en arbeidsplass der det råder full likestilling mellom kvinner og menn, og har innarbeidet en policy som tar sikte på at det ikke forekommer forskjellsbehandling grunnet kjønn. Av administrasjonens 10 ansatte er 6 kvinner. Foreningens styre består av 11 menn. Virksomheten medfører verken forurensning eller utslipp som kan være til skade for det ytre miljø.

Oslo, 15. februar 2018

Styreleder
TORKILD KORSNES

Nestleder
CARSTEN SKOTTNER ENGH

Styremedlem
KJELL ALEXANDERSEN

Styremedlem
PAAL R. JØRS

Styremedlem
LARS ERIK MYRVANG

Styremedlem
MARTIN RYNNING

Styremedlem
BJARTE BJELKARØY

Styremedlem
BREDE PEDERSEN

Styremedlem
FRODE HARALDSEN

Styremedlem
JOHAN DOLMEN

Styremedlem
GEIR THOLLEFSEN

Adm. direktør
TOR BACKE

RESULTATREGNSKAP

		2017	2016
(Beløp i hele 1.000 kr)	Noter	Regnskap	Regnskap
DRIFTSINNTEKTER			
Medlemskontigent		629	616
Salgs- og kursinntekter		13 360	12 643
Serviceavgift		21 470	20 846
Prosjektinntekter		500	500
Opp/Ut inntekt		854	902
SUM DRIFTSINNTEKTER		36 814	35 508
DRIFTSKOSTNADER			
Varekostnader		4 116	3 876
Personalkostnader	1	9 796	8 534
Administrasjonskostnader			
Avskrivning på driftsmidler	3	38	58
Husleie og drift lokaler		1 318	1 348
Leie maskiner og inventar o.l.		69	70
Anskaffelser maskiner/inventar/IKT		105	108
Rep. og vedlikehold bygninger/maskiner		30	19
Honorar/kjøp av tjenester	2	7 541	7 974
Andre kontorkostnader og interne møter		442	517
Reise-/Bilkostnader		705	899
Informasjon/markedsføring		1 309	1 164
Møter, arrangement, kurs, konferanse		2 100	2 434
Generalforsamlig, styre og utvalg		1 107	667
Forsikringer, kontingenter og gaver		102	96
Andre kostnader		17	0
Tap på fordringer		134	28
Bidrag Rørentreprenørenes avdelinger		4 584	4 530
Bidrag BNL		2 864	2 752
Bidrag/støtter andre		133	172
SUM ADMINISTRASJONSKOSTNADER		22 600	22 835
SUM DRIFTSKOSTNADER		36 512	35 245
DRIFTSRESULTAT		302	263
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter		595	507
Finanskostnader		-8	-4
NETTO FINANSPOSTER	9	588	503
RESULTAT FØR SKATT		890	766
SKATTEKOSTNAD	12	115	111
RESULTAT		774	656

BALANSE

(Beløp i hele 1.000 kr)	Noter	2017	2016
EIENDELER			
<i>Anleggsmidler</i>			
<i>Varige driftsmidler</i>			
Inventar, IKT-utstyr, kontormaskiner		48	49
Sum varige driftsmidler	3	48	49
<i>Finansielle anleggsmidler</i>			
Investeringer i aksjer og andeler	10	522	378
Andre langsiktige fordringer	11	810	495
Sum finansielle anleggsmidler		1 333	873
Sum anleggsmidler		1 380	923
<i>Omløpsmidler</i>			
Varer	4	91	120
<i>Fordringer</i>			
Kundefordringer		883	370
Andre fordringer	5	980	870
Sum fordringer		1 863	1 240
<i>Investeringer</i>			
Markedsbaserte obligasjoner/fondsplassering	10	7 290	6 747
Bankinnskudd og kontanter	6	7 672	8 167
Sum omløpsmidler		16 916	16 274
SUM EIENDELER		18 296	17 197
<i>EGENKAPITAL OG GJELD</i>			
<i>Egenkapital Servicekontor</i>			
Egenkapital servicekontor	7	9 600	8 913
<i>Egenkapital Forening</i>			
Egenkapital forening	7	3 868	3 781
SUM EGENKAPITAL	7	13 468	12 694
<i>Gjeld</i>			
<i>Kortsiktig gjeld</i>			
Leverandørgjeld		2 787	2 792
Betalbar skatt	12	150	98
Skattetrekk og andre trekk		584	512
Skyldig arb.g.a		360	329
Annen kortsiktig gjeld	8	947	771
Sum kortsiktig gjeld		4 828	4 503
SUM GJELD		4 828	4 503
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		18 296	17 197

Oslo, 15. februar 2018

Styreleder
TORKILD KORSNES

Nestleder
CARSTEN SKOTTNER ENGH

Styremedlem
JOHAN DOLMEN

Styremedlem
MARTIN RYNNING

Styremedlem
LARS ERIK MYRVANG

Styremedlem
PAAL R. JØRS

Styremedlem
FRODE HARALDSEN

Styremedlem
KJELL ALEXANDERSEN

Styremedlem
BJARTE BJELKARØY

Styremedlem
BREDE PEDERSEN

Styremedlem
GEIR THOLLEFSEN

Adm. direktør
TOR BACKE

NOTER TIL REGNSKAPET

REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak.

FORTSATT DRIFT

Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om at fortsatt drift er til stede. Styret bekrefter dette.

DRIFTSINNTEKTER

Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Tjenester inntektsføres etter hvert som de leveres. En overveiende del av inntektene er kontingenter/serviceavgift, som opptjenes og periodiseres per kalenderår. Inntektsføring skjer hver måned på bakgrunn av utfakturerings foretatt av NHO ServicePartner.

OMLØPSMIDLER/KORTSIKTIG GJELD

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi.

ANLEGGSMIDLER/LANGSIKTIG GJELD

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Varige driftsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives lineært over driftsmiddelets levetid.

Langsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling senere enn ett år etter regnskapsårets slutt.

VARER

Varer er vurdert til det laveste av gjennomsnittlig anskaffelseskost og netto salgsverdi (virkelig verdi).

FORDRINGER

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en spesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

SKATT

Foreningen er skattepliktig for den delen av virksomheten som kalles Rørentreprenørenes Servicekontor. Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 23 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet og nettoført.

PENSJONER

Pensjonsordninger finansiert via sikrede ordninger er ikke balanseført. Foreningen har også innskuddbasert, kollektiv tjenstepensjonsordning for sine ansatte. Pensjonspremien anses som pensjonskostnad og klasifiseres sammen med lønnskostnader. Pensjonsordningene oppfyller kravene i lov om obligatorisk tjenstepensjon.

SERVICEAVGIFT

Servicekontoret fakturerer serviceavgift til medlemmene med tillegg av merverdiavgift, er følgelig registrert i merverdiavgiftsmanntallet, og krever fradrag for inngående merverdiavgift. Skattedirektoratet har sent i 2008, på generelt grunnlag, uttalt at serviceavgift ikke skal faktureres med merverdiavgift. Finansdepartementet er bedt om å overprøve denne vurderingen. Det er lang praksis hos foreninger med å fakturere serviceavgift med merverdiavgift i Norge, og det er derfor på nåværende tidspunkt ikke funnet nødvendig å gjøre endringer kun med basis i at et spørsmål som dette er tatt opp. Konsekvensen, dersom skattemyndighetene legger opp til endret praksis fremover, vil være at en mindre del av foreningens virksomhet blir avgiftspliktig og følgelig også at foreningen får mindre fradragsberettiget inngående merverdiavgift. Foreningen vurderer risikoen for at en så radikal endring i alminnelig kjent praksis skal få tilbakevirkende effekt for å være relativt liten.

1 PERSONALKOSTNADER, ANSATTE, GODTGJØRELSE, LÅN M.M.

Personalkostnader	2017	2016
Lønn/feriepenger	7 473	6 479
Arbeidsgiveravgift	1 200	1 058
Pensjonskostnader	849	754
Andre lønnsrelaterte ytelser	274	243
SUM PERSONALKOSTNADER	9 796	8 534
Gjennomsnittlig antall ansatte	9	8
Ytelser til daglig leder	2017	2016
Lønn	1 130	1 087
Andre lønnsrelaterte ytelser	154	167
Pensjonskostnader	91	74
SUM YTELSE TIL DAGLIG LEDER	1 375	1 328

Styrehonorarer for 2017 er kr. 357.000,- og er ført som en lønnskostnad.
Styreleders andel er kr. 125.000,-

PENSJONSKOSTNADER

Foreningen er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon.
Foreningens pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

INNSKUDDSDORDNING

Foreningen har hatt en innskuddsbasert pensjonsordning organisert i Vital Forsikring AS som omfattet 3 medlemmer. Denne avtalen ble 01.05.15 erstattet av en ny avtale organisert i Storebrand som omfatter 9 medlemmer. Årets pensjonskostnad var kr. 508.192,-

PENSJONER SIKRET I KOLLEKTIV FORSIKRING

Denne avtalen ble sagt opp i 2015, og Ekstrapensjon ble gitt som en kompensasjon.

Denne avtalen er organisert i Storebrand, og omfatter 4 medlemmer. Pensjonspremien 2017 er kr 340.740 og er kostnadsført som en lønnskostnad.

2 HONORAR/TJENESTER

Honorar/kjøp av tjenester	2017	2016
Revisjonshonorar *	36	42
Revisjonsbistand *	0	13
Regnskapstjenester NHO SP	439	476
IT-tjenester NHO SP	554	472
Medlemstjenester NHO SP	108	106
Sentrale tjenester NHO SP	46	36
Honorarer Fuego	786	619
Honorarer Mediecom	644	1 153
Honorarer Web-løsning (Sense/Net)	2 418	1 034
Honorarer Arne Mæhle	218	858
Honorarer Ole Larmerud	202	530
Honorarer Rørbransjens serv.kont.	503	437
Honorarer Datapower Learning	202	701
Varde Hartmark AS	16	326
The Customer AS	628	336
Andre honorarer	741	835
SUM HONORAR/KJØP AV TJENESTER	7 541	7 974

* Revisjonshonorar og bistand er ført på servicekontoret ekskl.mva (80%)

3 VARIGE DRIFTSMIDLER/AVSKRIVNINGER

	Inventar	Kontor-maskiner/IT	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	571	629	1 200
Tilgang	0	36	36
Avgang	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.	571	665	1 236
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	561	589	1 150
Årets avskrivninger	7	32	38
BALANSEFØRT VERDI PR. 31.12.	3	44	48
	5 år	3 år	

4 VARELAGER

Type varelager	2017	2016
Varelager anskaffelseskostnad	150	189
avsetning ukurans	59	69
Verdi varelager etter ukurans	91	120

5 ANDRE FORDRINGER

Type fordring	2017	2016
Mellomregn.NH0-SP	0	57
Avsetning provisjonsinntekter	25	25
Til gode MVA	211	463
Andre påløpte inntekter	0	240
Debet leverandører	631	0
Andre forskuddsbet. kostnader	114	85
SUM ANDRE FORDRINGER	980	870

6 BANKINNSKUDD

Type innskudd	2017	2016
Frie bankinnskudd og kontanter	7 088	7 641
Bundne skattetrekksmidler	584	526
SUM BANKINNSKUDD OG KONTANTER	7 672	8 167

7 EGENKAPITAL OG ENDRING EGENKAPITAL

Årets endring i egenkapitalen:

	Egenkapital Forening		Egenkapital Service		Egenkapital totalt 2017
	O&U	Forening drift	Service drift	Ifag	
Egenkapital per 01.01.	655	3 126	6 436	2 477	12 694
Årets resultat	-10	96	596	92	774
Egenkapital per 31.12.	646	3 222	7 031	2 569	13 468

8 ANNEN KORTSIKTIG GJELD

Type gjeld	2017	2016
Mellomregning NH0-SP	74	0
Skyldige feriepenger	824	693
Forsk.betalte inntekter	37	0
Avsetning revisjon	12	12
Andre påløpt kostn.	0	66
SUM ANNEN KORTSIKTIG GJELD	947	771

9 FINANSPOSTER

Finansinntekter og finanskostnader	2017	2016
Renteinntekter bank	24	39
Aksjegevinst/utbytte	544	455
Andre renteinntekter	27	14
Bankomkostninger/rentekostnader	-7	-4
NETTO FINANSPOSTER	588	503

10 INVESTERINGER I AKSJER OG FONDSPLASERINGER

		2017	
Aksjer	Antall aksjer	Kostpris pr. 31.12.	Balanseført verdi pr. 31.12.
Boligmappa AS	19	522	522
SUM AKSJER		522	522

Fondsplaseringer	Markedsverdi 01.01	Andelresultat i året	Markedsverdi 31.12
NHO Landsforeningsfond	6 747	543	7 290
SUM FOND	6 747	543	7 290

11 ANDRE LANGSIKTIGE FORDRINGER

	2017		
Fordringer	Lånesum	Nedbetalt	Balanseført verdi pr. 31.12.
Mester.com	550	0	550
Boligmappa AS	301	41	260
Sum andre langsiktige fordringer	851	41	810

12 SKATTEKOSTNAD

Periodens skattekostnad fordeler seg på:	2017	2016
Betalbar skatt	150	98
For mye avsatt betalbar skatt tidligere år	-49	0
For lite avsatt formueskatt tidligere år	14	13
Sum skattekostnad	115	111
Betalbar skatt i balansen:		
Resultat før skattekostnad*	803	432
Permanente forskjeller	-216	224
Endring i midlertidige forskjeller	37	-74
Bruk av underskudd til fremføring	0	-190
Periodens skattegrunnlag	626	392
Betalbar skatt 25% (27% 2015)	150	98
Oversikt over midlertidige forskjeller:		
Anleggsmidler	-108	-124
Omløpsmidler	-135	-80
Underskudd til fremføring	0	0
Sum	-242	-204
Utsatt skattefordel 25%	-56	-51

* Skattekostnaden er beregnet ut i fra det skattemessige overskuddet i servicekontoret.
Netto utsatt skattefordel balanseføres ikke i samsvar med god regnskapsskikk for små foretak.

HARALD MELGÅRD AS

Autorisert rørlegger, Luftfartsveien 18, 0770 Oslo
Telefon: 23 222 999 Fax: 22 49 31 07 Foretaksnr.: 914 248 043 MVA

Vett på vann!

Rørentreprenørene Norge
Fritjof Nansens vei 19
0305 OSLO

Oslo,

Til Rørentreprenørene Norge, Generalforsamling 2018

Jeg har i perioden mottatt fortløpende referater fra styremøter og registrert styrets behandling av løpende regnskap med administrasjonens kommentarer, arbeidsbudsjett og budsjettammer.

Jeg har stillet spørsmål til Adm. direktør vedr. rutiner for møter og diettkostnader. Det er ingen skriftlige rutiner, men gjennom år, innarbeidet måteholdenhet ovenfor ansatte, styremedlemmer og øvrige tillitsvalgte. Lunsjer inneholder normalt mineralvann / vann. Middager, øl / vin, pris midt på treet. Annen alkohol med måteholdenhet.

Reiser/ fly forsøkes å bestilles i god tid, for lavere priser, likeså med hotell osv.

Administrerende direktør attesterer alle regninger som er godkjent av de respektive mottagere, og Styreleder attesterer for Administrerende direktør.

I 2017 er det avholdt 4 styremøter, hvorav 2 etter generalforsamling, 2017. I styremøte febr. 2017 er ny styreinstruks vedtatt

Jeg har også mottatt Styrets årsberetning med Styregodkjent regnskap, samt Revisors beretning.

På dette grunnlag har jeg ingen kritiske bemerkninger til det fremlagte regnskap for 2017 og anbefaler dette godkjent.

Oslo 19.03.2018

Per Christian Roestad

Kritisk revisor

Til generalforsamlingen i Rørentreprenørene Norge AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Rørentreprenørene Norges årsregnskap som viser et overskudd på kr 774 tusen. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av Styrets Årsberetning, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig

PricewaterhouseCoopers AS, Postboks 748 Sentrum, NO-0106 Oslo

T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no

Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 21. februar 2018
PricewaterhouseCoopers AS

Rita Granlund
Statsautorisert revisor

RAMMEBUDSJETT 2019

RAMMEBUDSJETT 2019

For budsjettåret 2019 foreslår Styret uendret kontingent stor kr 1000 per foretak per år som utgjør ca. kr 550 000. Styret har videre basert seg på en uendret andelsberegning og en antatt serviceavgift i størrelsesorden kr 22,25 millioner kroner som reflekterer et stabilt marked, en forsiktig lønnsutvikling og en viss tilvekst av nye medlemsforetak. Posten salgsinntekter forventes å ligge på ca. 13,85 millioner kroner og omfatter bl. a salg av Web-system med tilhørende brukerlisenser, iFag-lisenser, kurs- og konferanseinntekter, diverse provisjonsinntekter fra Fordelsstorget og Matrix, inntekter fra Rørfag og Rørhåndboka samt refusjon fra Fagrådet for våtrom. Posten salgsinntekter innbefatter også fakturering av medlemsforetakene som har tegnet HELP advokatforsikring – en inntektspost som imidlertid har en tilsvarende utgiftsside i posten "Varekostnader" ettersom HELP forsikring fakturerer Rørentreprenørene Norge for tilsvarende premie. Inntekter fra NHOs Opplysnings- og utviklingsfond anslås å ligge på kr. 860 000.

Posten "Personalkostnader" reflekterer ansettelse av ny adm. direktør og at to langtidssykemeldte forutsettes å være tilbake. Posten "Honorar/kjøp av tjenester" inneholder bl. a - foruten de årlige betalingene til NHO SP, revisor og IT-kostnader Arena - support, vedlikehold og utviklingsarbeid vedrørende foreningens WEB system, prosjektledelse og programutvikling vedrørende bransjens iFag-program, diverse kurshonorarer samt avsetning til eventuelle nye bransjeprojekter. Kommunikasjons- og markedsføringsbudsjettet er på kr 3 millioner kroner og vil foruten bred eksternt- og internkommunikasjon og markedsføring av Rørentreprenørene Norge og dens aktiviteter, også omfatte drift- og videreutvikling av rekrutteringsportalen blirorlegger.no i samarbeid med opplæringskontorene.

Foreningens bidrag til BNL er budsjettet med kr 2 980 000 og refusjonen til Rørentreprenørene Norges avdelinger til kr 4 650 000.

Foreningens budsjetterte driftsinntekter og driftskostnader reflekterer en fortsatt sterk innsats på alle de arbeidsområder som tilligger Rørentreprenørene Norge og prioriteringen av disse vil bli nærmere konkretisert i Styrets løpende strategi- og handlingsplan for perioden 2018-19. Det må forventes stor innsats av våre sentrale tillitsvalgte og det foreslås at det i 2019 avsettes kr 125 000 til styreleder, kr 65 000 til nestleder og en fast godtgjørelse på kr 10 000 til hvert styremedlem som dessuten mottar et oppmøtetilskudd på kr 2 500 per møte. Dersom varamann møter for et fast styremedlem, tilfaller oppmøtetilskuddet i så fall varamannen.

Styret har for 2019 budsjettet med et resultat før skatt på kr 30 000.

KONKLUSJON

Styret i Rørentreprenørene Norge ber Generalforsamlingen om å godkjenne det fremlagte forslag til kontingent/serviceavgift for året 2019.

(Beløp i hele 1.000 kr)	2017	2019
	Regnskap	Rammebudsjett
DRIFTSINNTEKTER		
Salgsinntekter	13 360	13 850
Kontingent/Serviceavgift	22 099	22 800
Prosjektinntekter	500	500
Opp/Ut inntekt	854	860
Leieinntekter og refusjoner	0	0
SUM DRIFTSINNTEKTER	36 814	38 010
DRIFTSKOSTNADER		
Varekostnader	4 116	3 900
Personalkostnader	9 796	11 400
Administrasjonskostnader		
Avskrivning på driftsmidler	38	50
Husleie og drift lokaler	1 318	1 370
Leie maskiner og inventar o.l.	69	70
Anskaffelser maskiner/inventar/IKT	105	100
Rep. og vedlikehold bygninger/maskiner	30	30
Honorar/kjøp av tjenester	7 541	6 400
Andre kontorkostnader	442	460
Reise-/Bilkostnader	705	630
Informasjon/markedsføring	1 309	3 000
Møter, arrangement, kurs, konferanse	2 100	1 700
Generalforsamling, styre og utvalg	1 107	1 400
Forsikringer, kontingenter og gaver	102	95
Andre kostnader	17	0
Tap på fordringer	134	80
Bidrag RørNorges avdelinger	4 584	4 650
Bidrag BNL	2 864	2 980
Bidrag GCP Europe	1	30
Bidrag/støtter andre	132	150
SUM ADMINISTRASJONSKOSTNADER	22 600	23 195
SUM DRIFTSKOSTNADER	36 512	38 495
DRIFTSRESULTAT	302	-485
Finansinntekter og finanskostnader		
Finansinntekter	595	520
Finanskostnader	-8	-5
NETTO FINANSPOSTER	588	515
RESULTAT FØR SKATT	890	30
Skattekostnad	115	0
RESULTAT	774	30

RØRENTREPRENØRENE
NORGE